

Хуан Мануель
МАРКОС

ПОЕМИ
ТА
ПІСНІ

Видавництво Білявського
Київ 2018

УДК 82-1, 821.161.2
ББК

Маркос Х.М.

М 26 **Поєми та пісні** : збірник ліричних творів : пер.
з ісп. / Хуан Мануель Маркос ; пер з ісп. Київський
університет імені Бориса Грінченка. — Київ :
Видавництво БВЛ, 2018. — 131 с.

Переклад з іспанської виконано за умовами конкурсу
художнього перекладу заснованого в Університеті УніНорте,
Асунсьйон, Парагвай та проведеного кафедрою романської
філології та порівняльно-типологічного мовознавства
Київського університету імені Бориса Грінченка у рамках
співробітництва цих університетів.

Переклад виконано з дозволу автора з видання Juan Manuel
Marcos. Poems and Songs, Poemas y Canciones. Bilingual
edition, translation and introduction by Tracy K. Lewis.
Stockcero, New York, USA, 2015. Усі права збережено.

ISBN

© Juan Manuel Marcos, 2018
© КУБГ, 2018

POEMAS Y CANCIONES

ПОЕМИ ТА ПІСНІ

ПЕРЕДМОВА ДО УКРАЇНОМОВНОГО ВИДАННЯ

**Київський Університет Бориса Грінченка —
фундатор у перекладі парагвайської літератури
українською мовою**

Співробітництво Київського університету імені Бориса Грінченка, Україна та Університету дель Норте, Асунсьйон, Парагвай розпочалось 2-го лютого 2016, коли було підписано договір про міжнародне співробітництво в галузі освіти, науки та культури ректором професором Хуаном Мануелем Маркосом та ректором, академіком Національної академії педагогічних наук України, професором Віктором Олександровичем Огнев'юком.

Форматом співпраці було обрано публікації студентських і викладацьких докладів наукових конференціях і симпозіумах ЮніНорте, а також переклади парагвайської літератури українською мовою, заснування центру україністики на базі ЮніНорте в Парагваї та інші форми наукової та культурної колаборації.

Після того, як 18 січня доцент Ігор Проценко, професор університету UniNorte провів публічну лекцію для студентів гуманітарного інституту під час свого візиту в Київський університет імені Бориса Грінченка, й розпочалася перша спільна робота з практики іспаномовного перекладу.

Студенти іспанського відділення кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства Інна Самойленко, Катерина Воловенко, Вікторія Кайдалова, Лілія Гуленко, Тетяна Самець і Анна Швець, Владислава Нагорна, Анна Томашевська, Дмитро Рябок, Надія Літовка здійснили переклад документального фільму, присвяченого

автору роману "Зима Гюнтера" Хуану Мануелю Маркосу, ректору Університету дельНорте, одного з найбільш важливих приватних університетів Парагваю, під керівництвом Віти Петрівни Босої.

Автор роману, Хуан Мануель Маркос, є ректором Університету дель-Норте, частіше званого UniNorte, є найбільш важливим приватним університетом Парагваю. Він є одним з найвідоміших письменників, які боролися за демократію в Парагваї, мав тернистий шлях: переслідування, позбавлення волі, тортури і вигнання протягом дванадцяти років. Хуан Мануель Маркос отримав ступінь доктора філософії в Мадридському університеті і ступінь доктора філологічних наук в Університеті Піттсбург (штат Пенсільванія). Навчався в Сльському університеті та в Гарварді.

Хуан Мануель Маркос є автором роману "Зима Гюнтера" (премія "Книга року", 1987), найбільш відомого парагвайського роману за останні сорок років, який потрапив у короткий список експертів як один з десяти найважливіших в історії країни, був переведений на 40 мов. Хуан Мануель Маркос є відомим латиноамериканським автором та одним із засновників латиноамериканського буму та постбуму.

Переклад текстового матеріалу було направлено до редакторської групи телеканалу ДОБРО, де здійснено україномовний дубляж, і був трансльований по телебаченню України.

Наступним форматом співпраці був конкурс на кращий переклад "Poemas y canciones" Хуана Мануеля Маркоса започаткований Університетом дель Норте з тим, щоби для того, щоб в майбутньому опублікувати двомовне видання його ліричних творів.

Студенти іспанського відділення кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства та студенти кафедри перекладу здійснили україномовний переклад ліричного доробку Хуана Мануеля Маркоса, ректора Університету дель-Норте під керівництвом доцента кафедри Юлії Анатоліївни Шталтовної та редагуванні Віти Петрівни Босої.

Уже 2 червня 2016 відбувся фінал Конкурсу студентських художніх перекладів ліричного доробку Х.М.Маркоса «Poemas y canciones».

Студенти пройнялися і лірикою Х.М.Маркоса, і можливістю практики перекладу, і надією побачити своє ім'я в друкованому україномовному виданні "Poemas y canciones".

Студенти Гуленко Лілія, Нагорна Владіслава, Самець Тетяна, Швець Ганна, Воловенко Катерина, Літовка Надія, Самойленко Інна, Кайдалова Вікторія, Томашевська Анна, Рябок Дмитро, Владислава Нагорна, Олена Чупригіна під керівництвом Босої Віти Петрівни та Чос Лілія, Тимошук Ірина та Шамота Марія під керівництвом Козачука Андрія Михайловича були перекладачами парагвайсько-україномовного видання "Poemas y canciones" Хуана Мануеля Маркоса.

Наші студенти переклали українською мовою збірку "Poemas y canciones", яка складається з 54 віршів Хуана Мануеля Маркоса, деякі з яких мають кілька авторських перекладів (подані у додатку) і презентували їх в авторському читанні студентам іспанського відділення та напрямку підготовки міжнародна інформація і переклад, а також почесному журі конкурсу:

Редактори студентських поетичних перекладів та модератори «Майстерні поетичного перекладу» Віта Петрівна Боса і Юлія Анатоліївна Шталтовна були щасливі від того, як красиво і поважно відбувалася ця подія, були зворушені від влучних перекладів і щирих посмішок студентів, які точно запам'ятають цей досвід надовго.

Хоакін Марзал Карбонель, викладач іспанської мови кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства був вражений тим, як красиво звучить іспанська мова в стінах нашого університету з вуст наших студентів.

Сальваторе дель Гаудіо, професор кафедри, провідний європейський фахівець з типології мов і україністики привітав студентство з таким цікавим зануренням у художній

переклад і з великим задоволенням працює в такому натхненному середовищі.

Русудан Кирилевна Махачашвілі, завідувач кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства Інституту філології, відкрила презентацію перекладів і наголосила на ширшому розумінні важливості таких групових і індивідуальних науково-практичних проєктів, адже вони дають неймовірний досвід студентства і заглиблення в професію.

Олена Володимирівна Єременко, доктор філологічних наук, професор, директор Інституту філології, відзначила якість поетики україномовних перекладів та перспективність подальшої співпраці з парагвайськими колегами.

Русудан Кирилевна Махачашвілі,

завідувач кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка

Юлія Анатоліївна Шталтовна,

доцент кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка

ПРОЛОГ

На питання про те, що таке Парагвай, культура, література цієї країни, мало хто відповість вдумливо, можливо лише фахівці-іспаністи, скромно низуючи плечима. Країна без виходу до моря, батьківщина напою мате, ось мабуть і всі знання про цю частину південноамериканського континенту, якими можуть похвалитися східні європейці.

Багато в чому така ситуація пояснюється тим, що Парагвай довгий час боровся за незалежність, а потім жив під гнітом диктатора Стресснера, що й відбилося на характері і менталітеті місцевих жителів. Вони дуже добрі, але надзвичайно потайливі, як ніби сховалися всередині себе і бояться зайвий раз здатися, висунувши голову на поверхню... як би чого не сталося. Звідси і скромне, дуже скромне бажання пропагувати себе всьому світові.

Тим не менше, життя в Парагваї вирує, як і належить ХХІ-му століттю — тут активно дискутуються політичні, економічні та юридичні питання. Не відстає від загального ритму життя і культура, у першу чергу — література. Саме тут, в Парагваї, з'явився й активно розвивається новий літературний напрям — пост-бум. Це новий сплеск латиноамериканської літератури, її друга хвиля. Бум літератури Латинської Америки припав на 60-70 роки минулого століття. Одним із його засновників вважається ніхто інший, як парагвайський письменник Аугусто Роа Бастос і його роман «Син людський», а яскраві представники — відомі всьому світу письменники Габріель Гарсія Маркес (Колумбія); Маріо Варгас Льюса (Перу), Карлос Фуенес (Мексика), Хуліо Кортасар, Хорхе Луїс Борхес, Адольфо Бьой Касарес (Аргентина) і багато інших.

Відмінна риса нового напрямку — постулат про те, що як би не складалося життя, які б події, навіть найжахливіші, не відбувалися з нами, з нашими близькими, з країною... — світом править оптимізм. І навіть смерть, у найгірших її про-

явах, може стати життєствердним початком чогось нового, нехай поки що незвіданого, але найближчого майбутнього.

Безперечним лідером і теоретиком цього літературного напрямку є наш сучасник, людина-легенда, поет, письменник, один з найяскравіших сучасних діячів культури Південної Америки, парагваець Хуан Мануель Маркос.

Він народився в 1950 році, в родині Хосе Маркоса, іспанця-республіканця, який емігрував в Парагвай, рятуючись від переслідувань військової диктатури Франко в Іспанії та Аманди Альварес, представниці найдавнішого парагвайського роду, започаткованого від першого губернатора Ріо де ла Плата. Ще зовсім молодим, навчаючись в коледжі імені Сан Хосе (одного з найпрестижніших і донині в країні), Хуан Мануель Маркос очолив у своєму навчальному закладі Літературну Академію. Її членами свого часу були відомі письменники Габріель Касаксія, Еріб Кампос Сервера та інші.

Згодом Маркос захистив докторську дисертацію в Іспанії, в Мадридському університеті Комплутенсе і в Пітсбурзькому університеті (США). Викладав в університетах Оклахоми і Лос Анжелеса. Сьогодні Хуан Мануель Маркос — засновник і ректор найбільшого в Парагваї університету з недержавною формою власності Universidad del Norte (UniNorte), авторитетний громадський і політичний діяч, публіцист, письменник.

За його плечима роки боротьби за демократію, ознаменовані переслідуваннями, тюремним ув'язненням, тортурами і дванадцятирічним засланням. Дуже скромна в звичайному житті людина, Хуан Мануель Маркос є для сучасників, в першу чергу для молоді, символом етичної досконалості, яскравим прикладом героїзму і інтелектуального розвитку.

Свою літературну і громадську позицію Маркос визначає так — «місія письменника подвійна. Ви одночасно повинні творити красу і постійно переживати, постійно турбуватись про культурне, соціальне, політичне і економічне покращення життя своєї країни».

Така єдність естетичного і соціального є найяскравішою рисою всієї латиноамериканської літератури, в якій розумін-

ня життя радше чуттєво-метафоричне, ніж раціональне. Це особливо відчувається в чарівному поєднанні у непорушному сплаві особистого, потаємного з громадським, колективним.

Тут любов у найінтимніших проявах якимось ірраціональним чином проростає в любов до батьківщини, Бога, людей. Соціальне, навіть у найекстремальнішому прояві, у вигляді революції, війни чи анархії є одночасно проявом всеосяжної, несамовито-первісної, природно-натуральної, непідробно-широї любові. Тому раціональна вимученість, надумана відданість чужим ідеям, відчужена від людей самотність, відсутність любові в цілому в латиноамериканській літературі є найстрашнішим гріхом перед людиною.

Саме в прагненні виправити цей гріх — відсутність любові, в розриванні порочного кола людського відчуження, в пошуку своєї пари і самого себе в універсумі бачить свою місію літератори Латинської Америки — Карлос Фуентес, Жоржі Амаду, Хорхе Луїс Борхес, Хуліо Кортасар, Маріо Варгас Льоса, Паоло Коельо. Ця ж проблематика є головною у збірці ліричних творів Хуана Мануеля Маркоса «Поєми і пісні» («Poemasunciones»).

Уперше книгу було опубліковано в Парагваї у 1970 році і вона одразу ж отримала національну премію Рене Давалос (тоді збірка називалася просто «Поєми»). Сьогодні, багаторазово перевидана в Парагваї, вона перекладена англійською, французькою, португальською, китайською, російською мовами. Перший переклад українською мовою ви, дорогий читачу, зараз тримаєте в руках.

Читаючи цю книгу, ви побачите, що зібрані тут твори, відображають три періоди життя Маркоса: роки його творчого зростання і боротьби проти диктатури, вимушений притулок від фашистського режиму диктатора Стресснера у посольстві Мексики, вимушена еміграція, життя у вигнанні, політичний і літературний успіх в Іспанії і Сполучених Штатах Америки.

У збірці «Поєми і пісні» контрасти протиставлені непримирненній ворожнечі і, одночасно, наближаються до перетворення один в одного. Отождолення сучасних нам персонажів з

героями переказів "ідеальної старовини" Парагваю змушують переосмислити суху, давню історію і іншими очима поглянути на сучасне життя, на перипетії доль людських сьогодні.

Жінка, Батьківщина, Свобода, Поезія, Революція, Квітка, Музика, Таємниця, Любов, Смерть ... — все це уособлення одного образу, який у збірці представлений єдиним Символом Буття. Читаючи кожен з творів «Поем і пісень» окремо, здається, що перед нами розрізнений світ, такий що розпався на неймовірну кількість музичних фрагментів, життя, яке зламалося. Але насправді все не так. Наше буття, все що нас оточує, є єдиним, неподільним, взаємопов'язаним, хоч і наповненим контрастами: квітів — від смертельно білого кольору снігу до смарагдово зелених очей, води, дерев; звуків — від поезії і музики до криків любові, болю, страху; холоду і спеки, дня і ночі... усе це, а також несподівані метафори, скачки в часі, контрастні протиставлення ... — лише деякі прийоми, які використовує в своїх творах Хуан Мануель Маркос зі свого величезного творчого арсеналу для емоційного впливу на читача.

Збірка «Поєми і пісні» пронизана наскрізь ліризмом почуттів і емоціями, гострими, на межі раціонального і ірраціонального, того, що важко досягнути розумом. Ці біль і радість, страждання і надія, відчай і впевненість у майбутнє, сьогодні вірують вільно і гордо над непростотою буденністю сьогоднішнього Парагваю. Зливаючись з гамою суперечливих почуттів кожного, ці витвори непомітно для нас самих надихають оптимізмом, впевненістю у тому, що рішення змінити свою долю, почати життя з чистого аркуша паперу, все залишити, звільнитися від пут або навпаки, заховати щось назавжди від усіх, в собі, а можливо й навіть жорстоко помститися — не є чимось дивним, забороненим. Це життя. З ним не потрібно боротися, його слід приймати як є і прожити гідно, радіючи, отримуючи задоволення кожну секунду від кожного подиху, подуву вітерця, кожної крапельки дощу ...

Ігор Юрійович Проценко, PhD
Університет дель Норте (UniNorte)
Асунсьон, Парагвай

*A Greta
Грємі*

CANCIONES ПІСНІ

HAZME UN SITIO A TU LADO

Hazme un sitio a tu lado paralelo al recuerdo,
 largo como un horizonte encendido de anhelos,
 tibio como una caricia de tus manos secretas,
 mío como el gorjeo torrencial de tu pelo.
 Hazme sitio a tu lado donde acostar mi pena,
 refugio del dolor, amparo del combate,
 donde olvide a los muertos:
 toda mi angosta historia y mis heridas,
 la espiral del deseo y toda una cordillera de memorias.
 Hazme sitio a tu lado para estar a tu lado
 y junto a ti mirar con la misma mirada,
 junto a ti desangrarnos desde las mismas venas
 y modelar la patria con aires populares:
 una misma alegría para los mismos hijos.
 Hazme sitio en tu lecho donde cabe mi angustia,
 hazme sitio en tu alma donde guardas mis besos.
 Yo quiero hacer de ti un pájaro o un canto,
 y a veces decirte que te amo.

1970

ЗАЛИШ ДЛЯ МЕНЕ МІСЦЕ ПОРУЧ

Залиш для мене місце поруч, поруч твоїх спогадів,
 таке довге, як обрій запалений бажанням,
 таке тепле, як ніжність твоїх загадкових долонь,
 таке моє, як стрімкий потік твого волосся.
 Залиш для мене місце поруч, де я залишу свій біль
 притулок від горя, де не потрібно боротися,
 де я зможу забути померлих:
 всі мої історії та життєві рани,
 цю спіраль бажань і накопичені гори спогадів.
 Залиш для мене місце поруч, щоб бути поруч із тобою,
 щоби злилися наші погляди,
 поруч, щоб споглядати, як зливається кров наших вен,
 і створити нашу країну з піснями народними:
 така радість для таких же дітей.
 Залиш для мене місце у ліжку, щоб стримати мої страждання.
 залиш для мене місце у серці, щоб зберегти мої цілунки,
 Я хочу створити з тебе птаха чи спів,
 Щоб, інколи, він говорив тобі, що я кохаю тебе.

1970

Переклад Лілії Чос

ЕPIГРАМА

Por vos, mi amor, yo daría todo.
La vida. La palabra. Enteramente.
Lo que me pidas y lo que no me pidas. Todo.
Te quiero y eso basta.
Lo demás es poesía.

1972

ЕПІГРАМА

За вас, моя любов, я віддав би все.
Життя. Слово. Все.
Те, що мене попросиш, і те, що не попросиш. Все.
Я тебе люблю, і цього достатньо.
Решта — це поезія.

1972

Переклад Ганни Швець

DISTANCIA

*a Liliana y Marcelo Serrano
y a la memoria de Marcelo Serrano*

Tu pelo eran cascadas de metal color tiempo.
Cuando llega el rocío te invade la nostalgia.
Pareces no ser tú sino tu sombra.

Tu piel es ya un olvido de mágicos retornos.
Murieron las estrellas australes en silencio,
antigua carabela de ceniza.

Miradas, melodías residen en tu alma.
Llorando está el otoño con los ojos al viento.
Déjamerecordartecomeras.

1969

ВІДСТАНЬ

*Присвячено Ліліани і Марчело Серрано
і пам'яті Марчело Серрано*

Твоє волосся було водоспадами металу
кольорового часу.
Коли з'являється роса, тебе охоплює
ностальгія
Здається, що це не ти, а твоя тінь.
Твоя шкіра це забуття магічного
повернення.
Померли південні зірки в тишині,
колишня корзина з попелом.
Погляди, мелодії живуть в душі твоїй.
В сльозах вся осінь з очима на вітер.
Дозволь нагадати, яка ти була

1969

Переклад Ганни Швець

A LA RESIDENTA*a memoria de Delia Sara Álvarez*

Y ya ves, compañera, la patria está en llamas.
 Préstanos tu mirada, y tu cántaro seco,
 el arado cansado y el sudor de tu frente.
 Residenta de fuego, mujer de manos claras.

Tus hijos se quedaron detrás de la campaña.
 En tus ojos hay lunas y detenidas lágrimas.
 Quisiéramos que sea tu cuerpo de madera
 la matriz fulgurante de una nueva era.

Residenta doliente, residenta callada.
 Prosigue tu raquítica y larga y vaga marcha.
 No olvides que cantamos para que no te olvides
 de llevar de los héroes caídos la bandera.

Acuérdate, amiga, de todos los que fuimos
 vencedores sangrantes del que ganó la guerra.
 Y escúchanos, hermana, fecunda la semilla,
 porque estamos esperando debajo de la tierra.

1973

ДО ГРОМАДЯНКИ*Пам'яті Сарі Делія Альварес*

Тепер ти знаєш, подруго, як палає Батьківщина.
 Поділись своїм поглядом, сухим співом,
 Втомою від плуга і роботою в поті чола.
 Громадянку до зброї, жінко з чистими руками.

Твої діти залишилися без вибору.
 Блиск місяця в твоїх очах і застигли сльози.
 Хай твоє дерев'яне тіло збудить зачаток нової ери.

Громадянку в скорботі, мовчазна громадянку
 Терпи свій довгий, невпевнений марш,
 не забувай про що ми співаємо, не забувайся
 не будемо нести в повітрі прапор полеглих героїв.

Пам'ятай, подруго, всіх, хто пролив кров
 в боротьбі за перемогу на війні.
 Почуй нас, сестро, оживи те сім'я;
 Адже ми в очікуванні під землею.

1973

Переклад Ірина Тимошук

UNA ANTIGUA SANGRE

a Carlos Noguera

De tiempo y de metal, de pura sangre,
 a golpes de palabra y agonía
 se va haciendo la historia de los débiles,
 con sílabas de lámpara cautiva
 y un corazón de pie y una paloma.

Para siempre quizás y todavía
 y falta y hace frío y sin embargo
 ¡qué canto inmemorial viene de pronto!
 ¡qué muerte solitaria en el camino!

El pedazo eucarístico del cielo
 del aire descendió en pantalones,
 se puso los del hombre y su camisa,
 su inmenso amor hizo el amor al viento.

La noche de la patria comunera
 se abrió en cristal y en alba sonriente.
 Mientras existan jóvenes, la sangre
 escribirá su nombre en las paredes.

1974

ДРЕВНЯ КРОВ

Присвячено Карлосу Ногера

З часу, з металу, з чистої крові,
 до ударів слів та страждання,
 створюється історія слабких духом,
 складами зачарованої лампи,
 тривожним серцем і голубкою.

Можливо назавжди і все ж...
 Відсутність, і холоднеча, проте...
 Це нескінченні співи з пустоти,
 Це поодинокі згасання на дорозі!

Причастя — клаптик раю,
 впало з небес, щоб наповнити штани
 і сорочку людини,
 Щоб створити неосяжну любов до вітру.

Ніч нашої батьківщини,
 Відкрилася в кришталі і в усміхненому світанку.
 Аж поки є молодість та вирує кров,
 їх імена будуть написані на стінах!

1974

Переклад Лілії Чос

**POEMAS
ΠΟΕΜΑ**

GESTOS DE GESTA**LÓPEZ II***a María Hortensia Álvarez*

Desde aquí les cantamos. En su nombre la patria.
Su nombre de valientes, gloriosos camaradas.

Desde aquí por la palabra, la música, al abismo.
Tu palabra viuda, clarinada. Kavichu'í, el himno, el centinela.
Somos del mismo grito. Un mismo sol nos vio nacer,
¡aquí!
junto a la página.

Talavera, poetas combatientes.
Somos de la raíz ardiente de la sangre.
La patria es un poema sin acabar, sin tiempo:
Nunca olvidaremos el verso de tu muerte,
ni la muerte diaria del poema.

En un puño la mitad de tu mirada.
La roca de tu ejemplo, las barcasas, la noche, el abordaje.
Milicianos de estirpe navegable, ¡adelante!
Las balas en tu espalda,
tu costado sangrante.
Ignacio Genes, heroicos combatientes.
Somos de tu piel cuando la lucha.
Tu mano cerrada cuando apenas.
Somos el cántaro caliente de tus venas,
y vienen hacia ti los despojados.
Tu rostro popular no tiene un ojo, porque mira.
Cíclope nocturno, amigo nuestro:
míranos sin doblez,
como la tierra.

ВЧИНКИ ТА ПОДВИГИ**ЛОПЕС II***Присвячено Марії Гортензії Альварес*

Звідси ми співаємо їм. На честь нашої країни.
На честь славетних відважних компаньйонів.

Через слова, музику та безодню.
Твоє гучне овдовіле слово.
Кавічуї, гімн, караул.
Ми з одного крику. Одне сонце, що бачило наше
народження, тут, поруч цієї сторінки!
Талавера, поети воюють.
Ми — діти з одного коріння палаючої крові.
Наша батьківщина — поема без часу і кінця:
ми ніколи не забудемо вірш про твою
смерть чи щоденну смерть вірша.

У кулаці половина твого погляду.
Видно долю на твоєму прикладі: баржі, ніч, абордаж.
Бойовикисудноплавних гонок, вперед!
Твоя спина поранена кулями
і кров ллється з твого боку.
Ігнасіо Хенес, герої воюють.
Ми однієї плоті з тобою на битві.
Твоя рука нездоланно стиснута, незважаючи на біль.
Ми тепле сховище твоїх вен
і знедолені тяжіють до тебе.
На відомому обличчі не вистачає ока, бо воно бачить.
Циклопе ночі, друже наш:
глянь на нас без лукавства,
як земля.

¡José Eduvigis Díaz, combatiente!
 Victoriosos como el pueblo, triple como el destino.
 Te fuiste para estar, como un ángel de hierro.
 Hoy es Curupayty ¡y estamos juntos!
 Contigo, general, en la jornada.
 Porque caben en vos las esperanzas,
 los últimos esfuerzos,
 la llegada del día, la guitarra.
 Y estaremos contigo, compañeros de siempre, como ahora,
 En un Curupayty mestizo, sangrante y resurrecto

Triple ventana abierta hacia el naciente.
 Y allá, el hombre nuevo,
 la alegría,
 la justa decisión,
 la estatura de la piedra,
 el límite del agua
 y el verano.

En el nombre de Francisco, de Solano y de López,
 ¡así sea!

1973

Хосе Едувіхіс Діас, воїне!
 Талавера, Хенес, Діас — люди-переможці, єдині як доля.
 Ти покинув нас, щоби залишитись залізним янголом.
 Сьогодні Курупайті і ми разом!
 З вами, генерале, у поході
 ми з'єднані надією,
 останніми зусиллями,
 приходом нового дня, гітарою.
 Ми будемо з тобою, назавжди компаньйони як зараз,
 і в воскреслому Курупайті, де панує змішана кров.

Відкрите триєдине вікно для народження, і там, нова
 людина,
 для веселоців
 для справедливого вибору,
 для статуї із каменю
 для меж води,
 для літа.

На честь Франсіско, Солано і Лопес,
 нехай все збудеться!

1973

Переклад Ірина Тимошук

LA HISTORIA EMPIEZA EN ALTOS

*a José Félix y
José María Fernández Estigarribia*

La historia empieza en Altos,
en lo alto del aire el mariscal envuelto en llamas
sube la tierra verde como una flecha de agua.

No está parado allá bajo sus alas rotas
sino que su modestia impide
que alce la voz ahora, vivo o muerto.
Para ganar la guerra no hace falta el ademán vociferante.
Basta amar a la patria y ser inteligente.

Así que entra en Altos a vivir en lo alto
desde el nivel del pueblo,
a conversar en francés, en guaraní y en hierro.

Se lo vio en la tarde volar como una estrella
en busca del reposo del combate.
Y su vigilia es como una estrella pura.

Nadie tuvo su gesto de espacio indoblegable,
nadie su visión ígnea de águila celeste.
Y nadie unos bolsillos tan vacíos.

La lucha continúa,
la historia empieza en lo alto,
y hoy es siete de septiembre para siempre.

1976

ІСТОРІЯ ПОЧИНАЄТЬСЯ В АЛЬТОС

*Присвячено Хосе Феліксу та
Хосе Марії Фернандесу Естігаррїбіа*

Історія наша починається в Альтос,
високо в повітрі, де фельдмаршал охоплений вогнем
підноситься на зелену землю як стріла води.

Він не спиняється під своїми зламаними крилами
він вимушений в силу покори
підняти голос, будучи живим чи мертвим.
Щоб перемогти на війні не потрібно крикливих жестів,
досить розуму та любові до батьківщини.

Отже він входить в Альтос, щоб жити на вершині
від рівня народу,
розмовляти французькою, гуарані та мовою заліза.

Вечір побачив, що він літає наче зірка
в пошуках відпочинку від битви,
його пильність нагадувала непорочність зірки.

Ніхто не розумів його непохитний світ.
Ніхто не мав цей неземний, сповнений вогню, орлиний
зір. Ніхто не мав такі пусті кишені.

Боротьба триває,
історія починається на вершині,
і сьогодні сьоме вересня назавжди.

1976

Переклад Тимошук І

COLEGIALAS**I***A la memoria de la madre Elisa Dominguez, STJ*

Ella tiene sus cuitas.
 A los catorce años
 el colegio es un largo pasillo, escaleras, cipreses,
 cocoteros, chivatos, palmas, pinos, umbrales soleados,
 una ternura vieja como una flor dormida,
 olvidada en las páginas de un libro amarillento,
 cierto secreto triste.

Ella tiene sus cuitas.
 Pero el viento de invierno les azota la cara
 y arranca bufandas con las manos de un fauno
 simulado en el duro azul de la mañana,
 con los dedos de un sátiro que burló la celosamirada de las
 monjas

Ella tiene sus cuitas.
 La vida es algo serio a los catorce años.
 La gente no lo sabe.
 Se ha olvidado muy pronto de sus catorce años.
 Por eso, ella mira, lejana, en la ventana.
 Sus ojos renunciaron a la clase de historia
 y Alejandro es ahora esa nube viajera.

Ella tiene sus cuitas.
 A los catorce inviernos, el cielo no ha cambiado,
 todavía.

1976

ШКОЛЯРКИ**I***Пам'яті матері Еліси Домінгес*

Її любов.
 Їй чотирнадцять,
 Школа — це довгий коридор, сходи, кипариси та пальми,
 Сяйво пальм, сосен, день відкриває спалах сонця,
 Невинна ніжність, як тиха квітка,
 Що забута в пожовклих сторінках часу,
 Незмінна сумна таємниця.

Її любов.
 Та зимній вітер дме в лице
 Він зрива шалики, його хитрі руки
 Линуть в темно-синьому тлі ранку,
 Пальці сатира відводять пильність черниць.

Її любов.
 Життя — вагома річ у чотирнадцять.
 Ніхто не зна,
 Що їй чотирнадцять та не в її думках.
 Думками далеко й глядить в вікно
 Очами байдужими до занять
 Відносить Александру на линучу хмарку.

Її любов.
 За чотирнадцять зим, небо не зналозмін,
 покищо

1976

Переклад *Марія Шамота*

II

a MempoGiardinelli

Hace bien en mirarla como si fuese ajena,
 como si esa maraña atardeciera, lejos, entre otras piernas
 largas.
 Se había echado a la espalda la melena de trigo,
 y admiraba el asombro de esos pechitos altos.
 Desnuda en el espejo, también esa muchacha rosada la
 descubre,
 cambian miradas tímidas.
 Ella ha puesto llave a la puerta del cuarto.
 Pensarán que revisa los cuadernos, los atlas, los libros del
 colegio.
 La imaginarán sumisa, inclinada en la mesa,
 quemándose los párpados en la casta lectura.
 No saben que está ahí,
 puta como la noche que entra por la ventana.
 Y la luna en la luna de aquel espejo cómplice es un farol
 de esquina.

Y las estrellas son
 multitud de clientes que hacen fila,
 esperan su turno en la llovizna
 y la gozan, al fin, por un mes de salario.

Así es la vida, es claro.
 Pero mañana es lunes.
 Y los lunes son feos, a los catorce años.

1976

II

Присвячено Мемпо Гірдінеллі

Вона обачно розгляда її ніби чужинця,
 Як звинчений волос шукає де-не-де тьму,
 між чиймись довгими ногами.
 Зібрала своє пшеничне волосся за плече,
 Інша вразилась її підтягнутими грудьми
 Гола, рожевошкіра
 в трюмо інша дівчина її роздягла,
 І вони піймали погляд одна одної.
 Вона зачинила двері,
 Давши їм цілком зануритися в нотатки, атласи і свої
 книжки,
 ось покійно нагнулась на стіл,
 Цнотливі очі бігають в пошуку знань
 Вони не знають, що вона
 Розпусничає, тільки ніч загляне в вікно.
 І місяць, що такий схожий на дзеркало, нічого більше
 ніж вуличний ліхтар

Зірки — нічого
 Ніж скупчення покупців в черзі
 Де мінливий дощ
 Підвищить їй платню.

Ось життя, справжнє
 Завтра понеділок. Та цей день гнилий, коли тобі
 чотирнадцять

1976

Переклад *Марія Шамота*

III

a mis ex-alumnas del Colegio Teresiano

Ella había pasado toda la noche en vela.
Se dormía sobre los libros abiertos.
Al lavarse los dientes, esta mañana,
sus ojos hinchados y rojos apenaron el espejo.
Se arregló un poco el pelo.
Desayunó sin ganas.

Cuando esperaba el ómnibus, cayéndose de sueño,
intentaba recordar los teoremas.
Pero, nada.
Por eso, a pesar de las horas de vigilia,
su mano sigilosa avanza, resuelta y secreta, en el pupitre.

Sus dedos se alargan,
reconocen a ciegas la forma de los libros,
abren, escrutadores, el cuaderno.
Pero sus ojos huyen, serenos, por la ventana,
como si meditaran hipótesis, paralelogramos.
El profesor la mira, sin sospechar siquiera.
Ella conoce a fondo la técnica.
El cuaderno, a su manera, releva a la memoria,
va escribiendo el examen.
Pero no es tan fácil como parece.
Copiar así es un arte aprendido en el arduo oficio del
colegio,
arriesgándose al cero y al ridículo.

Sin embargo, en la noche,
mientras leía y leía,
ella hubiera jurado que a la mañana recordaría los teoremas.

1976

III

моїм колишнім студентам з коледжу Терезіано

В неї була безсонна ніч.
Вона спала на відкритих книгах.
Коли вона чистила зуби цього ранку,
Її опухші та червоні очі засмутили дзеркало.
Вона трохи поправила волосся.
Неохоче поснідала.

Поки, прокидаючись, чекала на автобус,
Намагалася згадати теореми.
Але марно.
Але, незважаючи на ті години бдіння,
Її спритна рука впевнено і таємно пересунулась під стіл.

Її пальці розкрилися,
І сліпо впізнаючи форму книг,
Відкрили найголовніший зошит.
Проте спокійні очі перебігають до вікна,
Ніби обмірковуючи гіпотези, паралелограми.
Викладач на неї дивиться, нічого не підозрюючи.
Вона ретельно вивчила цю техніку.
У своїй манері, зошит оживляє пам'ять.
Вона складає іспит.
Але все не є таким простим як здається.
Таке списування є мистецтвом що вивчається у строгих
аудиторіях університету
І ризикує нулем та приниженням.
Але вночі
Поки читала і читала
Вона присяглась що вранці вона згадає ці теореми

1976

Переклад Надія Літовка

LABRAS A LO LEJOS**EL EXILIADO, I***a Carmen y Alejandro González*

*Amamos lo que es como nosotros,
y podemos entender lo que el
viento escribe en la arena*
Herman Hesse

Nunca vimos ese rostro.
Pero recordamos su costumbre de sonreír, callado.
Nunca tomamos esas manos.
Pero su leve tacto es una vieja amiga.
No conocimos esos labios.
Pero ya nos besaban, desde remotos ríos, la memoria.
No habían escurrido sus pasos negligentes nuestro umbral.
Ni degradado, amable, su atardecer a solas
nuestras personales escaleras.
Ni despejado su intrusa viudez de pantano
nuestros exiguos ritos cotidianos.
Pero ha llegado.

Y aunque no compartimos el pífano portátil de su idioma.
Ni ocupamos el eco nasal de su saludo.
Ni sospechamos la asmática parábola de su reciénvenida alarma.
¡Le extendemos los brazos!

Nunca había estado aquí. ¡Pero ha regresado!
Entonces, sin sorpresa, su silueta recorre nuestra casa.
Reconoce rincones jamás imaginados.
A la noche, nos hablará, como siempre, con sus errantes sílabas.
Conversaremos como niños que el invierno desvela
y adivinan sus huellas infinitas
bajo el silencio confidencial de las estrellas.

1977

СЛОВА У ДАЛЕЧИНІ**ВИГНАНЕЦЬ, I***Присвячено Кармен і Алехандро Гонсалесу*

*Ми кохаємо подібних нам
і ми можемо розуміти те,
що пише вітер на піску*
Герман Гессе

Ми ніколи не бачили цього обличчя.
Але ми пам'ятаємо, як він тихо посміхався.
Ми ніколи не тримали цих рук.
Але їхній легкий дотик — наш старий друг.
Ми не знаємо цих губ,
Вони ніколи нас не цілували, з прадавніх річок тече пам'ять.
Його безтурботні кроки ніколи не переступали наш поріг.
Його самотні сутінки добродушно не тупотіли
по наших сходах, які ведуть на верх.
Його трясовина смутку не вторгалася
у наші дрібні повсякденні ритуали.
Але він приїхав.

А ще ми не сприймали бренькіт його вимови,
ані його вітання, яке він бубонів під ніс.
Ні підозри, щодо астматичної параболи його сирен.
Ми простягли до нього руки!

Він ніколи не був тут. Але тепер він повернувся!
Одже, без подиву його силует пробіг через наш будинок.
Він впізнає кути, про які ми не могли і мріяти.
Вночі він знову говоритиме з нами своїм хибним слогом.
Ми будемо базікати, як діти, які пізно лягають взимку,
розгадуючи сліди нескінченності
під довірливе мовчання зірок.

1977

Переклад Лілія Чос

II

a Isabel Allende

*De vino, de poesía o de virtud,
como quieras. Pero empedate*

Charles Baudelaire

Ha olvidado una noche, una mano, un muro.
Ha olvidado una tarde dichosa de su infancia.
Ha olvidado una lámpara, una mesa, un libro.
Ha olvidado el lejano rostro del sur.

Inmerso en unas nuevas costumbres andariegas,
el jilguero, la sed, el caserío
le proponen una delgada amistad en la sangre.
Usurpan el espacio en fuga del recuerdo.
La música, la gente, el trajín, las imágenes,
la irremediable ausencia, los semáforos,
el olor del café, la moneda, el tabaco.
Todo está aquí vestido de distancia.

Sin embargo, cuando madruga y bebe su mate solitario,
le parece que nada ha cambiado.
Reconoce un antiguo fulgor en la mañana.
Siente como si nunca se hubiera despedido.

Cansado de la lenta erosión del exilio,
del silencio infinito de la calle,
ansía como loco el regreso y el grito,
la ebriedad de la vida vivida entre otras vidas.
Entonces, se atarea con calmosa nostalgia.
Prepara, minucioso, su valija callada.
¡Lo tiene todo listo para salir de viaje!

Mientras guarda sus cosas,
hay una extraña sonrisa en su mirada.

1977

II

Присвячено Ізабель Альєнде

*Від вина, від поезії чи від доброчесності —
як сама забажаєш. Але бережи себе.*

Шарль Бодлер

Він забув ніч, руку, стіну.
Він забув щасливий вечір свого дитинства.
Він забув про лампу, стіл і книгу.
Він забув далеке обличчя півдня.

Занурений в нові звичаї подорожей,
хутором, спрагою, щигликом.
Йому пропонують хитку дружбу в крові
Це захоплює прогалини, залишені спогадами.
Музика, люди, метушня, образи,
невтішна недовершеність, світлофори,
тютюн, монети, запах кави.
Тут є все, одягнене в дистанцію.

Та все ж, коли він наодинці попиває mate,
здається, що нічого не змінилось.
Він впізнає давнє ранкове світло.
У нього відчуття, ніби, ніколи не прощався.

Стомлений від повільного руйнування
під час вигнання та безкінечної німоти вулиць,
він плаче, шалено очікуючи повернення і крик.
Легковажність життя — живе серед інших життів.
Отже, він знаходиться в спокійному бажанні
підготувати мовчазну валізу, не забувши жодної дрібниці.
Все готове до поїздки!

І коли він пакував речі
Є дивна посмішка на його обличчі.

1977

Переклад Ірина Тимошук

III

a la memoria de Nils Olof Gustafson

*Volver vale la pena,
aunque hayamos cambiado*
Cesare Pavese

Será lindo volver después de tantos años.
Abrazar a los nuestros con impaciente júbilo.
Encontrar todo tan cambiado.
Y descubrir, de pronto, que no nos hemos ido.

1977

III

Пам'яті Нільса Олофа Густафссона

*Заради повернення варто страждати,
Навіть коли ми змінилися*
Чезаре Павезе

Як же приємно було б повернутися після стількох років.
Обійняти наших з нестерпною радістю
Зрозуміти, що все так змінилося.
І раптом осягнути, що ми ніколи не від'їжджали.

1977

Переклад Лілія Чос

ATARDECER

a Amanda y José Marcos

En la plaza atardece.
 El invierno ha cruzado por sus ojos
 y otra vez capturado el alarido de los pinos secos.
 Fugaz, un transeúnte.
 Alguno ha comprendido, melancólico, aquella gabardina,
 el cigarrillo desolado y frío,
 esa mirada, lejos, sobre el mar,
 desde el aire castellano.
 Mas nadie se detiene.
 No siempre nieva en Madrid, y eso es todo.
 El hombre no recuerda
 cuál fue el último abrazo entre los suyos,
 ni el color del avión,
 ni los rostros exactos de esa urgencia.
 Sabe que están allá
 con las manos abiertas y esperando,
 y la misma mirada de aquel día.
 La colilla, olvidada en la arena ceniza.
 Esos zapatos que ya anduvieron tanto
 lo llevarían con largo paso a casa.
 Pero se queda ahí, tititando en la plaza.
 No ha elegido ni ese invierno ni nada:
 ni la casa, ni esa ciudad, ni el viento.
 Después de todo—piensa—
 no hay distancia más grande ni más triste
 que la que no podemos medir
 cuando atardece.

1979

СУТЕНІЄ

Аманді і Хосе Маркосам

На площі сутеніє.
 Зима свої зхрестила очі
 і знову чути виття сухих сосен.
 З Кастильї вітер висє.
 Перехожий мимоволі.
 Хтось зрозумів, ніби сум, один
 той габардин,
 відчайдушна й холодна сигарета,
 як той погляд, над морем, далеко.
 Але ніхто не зупиняється.
 Не завжди сніг у Мадриді зривається, і усе це.
 Людина не пам'ятає
 ні останні обійми близьких серцем
 ні кольору літака,
 ні в поспіху забутого лиця.
 Знає, що вони десь там
 з відкритими обіймами, і чекає
 на той самий погляд того самого дня.
 Недогарок, забутий на піску попелу.
 Лише оце взуття, що стільки протоптало,
 Могло б направити його кроки додому.
 Але лишається на площі мерехтіти.
 Не обирав він ні зими тієї, нічого іншого:
 ні дому, міста, вітру.
 А зрештою — подумав — не існує
 ще довше відстані, і ще сумніше,
 аніж тієї що ти зміряти не зможеш надвечір,
 коли сутеніє.

1979

Переклад Віта Петрівна Боса

JULIO IGLESIAS

*to Lisa and Hamilton Beck:
from the Moor to the General*

Siempre pensé que Julio Iglesias
no era uno de mis cantantes favoritos.
Siempre—tan comercial, tan estudiado,
tan de familia franquista.
Hoy es Halloween, esa fiesta de brujas tan tejana.
Mi esposa disfrazada con una sábana,
como si fuera Indira (que murió hoy),
acompañó a mis hijos,
disfrazados de Drácula y Strawberry Shortcake,
a recoger caramelos...trick or treat!
Solo en la casa,
interrumpido por el timbre de otros niños disfrazados
que me dicen trick or treat,
me siento a ver televisión,
con un vaso de Black Bull, el único escocés 100% proof,
que me enseñó a beber en Rochester, Nebraska, mi
amigo de Oklahoma, Hamilton Beck,
experto en Diderot.
En la tele Iglesias canta en italiano
la guarania paraguaya Recuerdos de Ypacaraí
en un estadio impresionante y nocturno de Jerusalén,
con las letras superpuestas de un canal de Dallas
(por si el televidente está grabando ilegalmente
el histórico recital
en su VCR comprado con MasterCard).
Iglesias les dice la palabra guaraní kuñataí
a las chicas de Jerusalén.
Y esos rostros sonríen
al contacto con la palabra guaraní.
Rostros rubios y morenos,
de ojos negros y azules,
judíos de Israel, de Venezuela,

ХУЛІО ІГЛЕСІАС

*Лізі і Хамільтону Беку:
Від Мавра Генералу*

Я завжди думав, що Хуліо Іглесіас
Не був одним зі співаків, які мені подобались.
Завжди — такий комерційний,
такий навчений, з такої франкістської родини.
Сьогодні Хелуоїн, це свято техаських відьом.
Моя дружина одягнена в мантію,
Так ніби Індіра (що померла сьогодні),
В компанії моїх дітей, одягнених у Дракулу і Полуничний
торт,
Щоб зібрати солодощі... “цукерки або смерть!”
Самотність мого дому,
Перервана дзвінком інших переодягнених дітей,
Що кажуть мені: «цукерки або смерть!»
Я сів подивитись телевизор,
Зі стаканом Блек Була, єдиним 100% скотчем,
Який мені запропонував випити в Рочестері, Небрасці.
Мій друг Гамільтон Бек, з Оклахоми,
Експерт в Дідероті.
На церковному каналі, Парагвайська група
Співає італійською «Спогади Іпакараї»,
На дивовижному і нічному стадіоні Єрусалиму,
Перекрытому літерами з Далласу,
(у випадку якщо телеглядачі
Нелегально записують історичний концерт
На свій DVD куплений на Майстер карт).
Церкви кажуть гуаранійські слова
Дівчатам з Єрусалиму.
І їхні лица посміхаються
У відповідь на гуаранійські слова.
Червоні і загорілі лица,
З чорними і синіми очима,
Євреї Ізраїлю, Венесуели,

de España, de Estados Unidos, de Paraguay.
Y esos rostros unánimes sonríen.
Y una niña que sube al escenario,
habla solo sefardí,
y se le entiende.
Siempre pensé que Julio Iglesias
no era uno de mis cantantes preferidos.
Ya no.

1984

Іспанії, США, Парагваю.
І ці обличчя посміхаються як одне,
І дівчина, що підіймається на сцену
Говорить лише на сафарді
І вона це розуміє.
Завжди думав, що Хуліо Іглесіас
Не був одним зі співаків, які мені подобались.
Тепер вже ні.

1984

Переклад Владислава Нагорна

ODAS

ESPOSAS

Me pusieron esposas.
Pensaron que así me humillarían.
¿Qué esposas?
Festejo tus hoyuelos.
No tengo otra alegría.

Esas son mis esposas.

1977

ОДИ

ОДРУЖЕНИЙ

Вони змусили мої руки одружити з парою наручників,
думаючи, що так принижують мене.
Які наручники?
Я оспівую твої ямочки.
В мене немає іншої радості.

Ось кому мої руки належать.

1977

Переклад *Ірина Тимошук*

III

Desde una primavera traicionada,
 una tierra de sangre del color de la tierra,
 unas ojeras solas,
 un viaje a Casablanca y Viridiana,
 una escalera de incendios al durazno de tu cutis,
 un agrio conocimiento de sótanos y esquinas,
 un emblema en la voz,
 una guitarra muda y exiliada,
 el silencio en la tarde,
 un niño con gafas en un barco con hélices,
 un anciano callado,
 dos guerras imposibles,
 las maneras del viento espeso y cancerbero,
 la exactitud del agua y la esperanza,
 una clepsidra rota,
 los míos y los míos y los míos:
 te quiero.

1977

III

Від зради весняної пори,
 від закривавленої землі, де* так як кров привласнила
 колір землі,
 від очей заручених із самотністю,
 від подорожей до Касабланки та Вірідіани
 та палаючих сходів, які ведуть до твоєї сяючої
 персикової шкіри,
 від гіркого знання про підвали та вуличні закутки,
 від голосів, прикріплених до емблем,
 від вигнаної мовчазної гітари
 та днів без ноти звучання,
 від юнаків в окулярах, подорожуючих на колісних
 човнах,
 від безмовного літнього чоловіка,
 від двох неможливих війн,
 від шляхів, де сильний вітер нагадує гарчання
 сторожових собак,
 точності води і надії,
 уламків зламаного пісочного годинника
 від мене, мене, тільки мене:
 Я кохаю тебе.

1977

Переклад Ірини Тимошук

IV

a Nils Bernardo Gustafson

Me iré de ti, patria mía, tal vez por mucho tiempo.
Te debo una explicación: no me voy,
me arrancan de tus huevos.

Pero me llevaré tus pájaros,
tus árboles,
tus días,
tu parábola exacta,
todas tus esperanzas compartidas.

Me iré con tus penurias y tus labios.
En alta voz, mi patria, te nombraré de nuevo.

Me echaré en los hombros tus láminas bermejas
para que me reconozcan
y te reconozcan en mí.

Me iré, pero contigo.

Manera de quedarse.

1977

IV

Нільсу Бернардусу Густафсону

Я залишу тебе, можливо надовго, моя Батьківщино.
Проте дай пояснити, я роблю це не з власної волі,
Мене відривають від тебе, тримають в неволі.

Але з собою візьму
і ліси, і птахів,
твої дні і ночі,
твою притчу чітку
і надії дівочі.

І я гучно прокричу твою назву вдруге
Мені не позбутись від моєї туги.

Я візьму на плечі твій багрянний лик
Щоб в мені тебе впізнали, серця мого крик.

Я візьму тебе на руки, аби залишитись
Для того, щоб навіки серця не лишитись

1977

Переклад *Інна Самойленко*

V

Escucho en la radio una guarania.

¡Me admira cómo ese hombre
de nombre perfumado
perpetuó así un paisito portátil,
que se puede doblar dulcemente
como un pañuelo lleno de recuerdos,
meterlo en el corazón
y salir de viaje!

1977

V

Я почув гуаранію по радіо,

І вражений чоловіком
З пахким ім'ям
Був згоден увіковічити
Малу країну,
Легкоруйнуючу,
Як хустину, повну спогадів,
Закарбовану в серці
Протягом подорожі!

1977

Переклад Ганна Швець

VI

Entre ruinas de martes y feriados,
En cruz sobre estas horas dolientemente iguales,
lejos de ti, mi amor de grandes ojos húmedos,
no podrá derrotarme la tristeza.

1977

VI

Серед томних вівторків та святкувань,
Та жадібно однаковий плин годин,
Дальній, булькатий від сліз милий,
Його невдачі долають все.

1977

Переклад *Марія Шамота*

VII

*La espera es larga,
y mi sueño en ti no ha terminado*
Eugenio Montale

Inútilmente tardan esta ausencia,
porque tú me acompañas.
Mi soledad está llena de ti,
porque tú me recuerdas.
Mi silencio amanece sin grilletes,
porque tú lo enamoras.

Espérame en la esquina final de la mañana.
No podrán desterrarme de la vida.

1977

VII

*Болісне очікування;
Мої мрії про тебе ще не мають кінця*
Еудженіо Монтале

Марно сприймати цю відсутність,
бо ти супроводжуєш мене.
Наповнена тобою моя самотність,
тому що ти пам'ятаєш мене.
Моє мовчання світає без кайданів,
адже ти закохуєш його в себе.

Очікуй на мене, на останньому повороті ранку.
Вони не можуть прогнати мене з життя.

1977

Переклад Вікторія Кайдалова

VIII

Te llevaré conmigo
 porque eres mi alma, mis pasos y mi brújula,
 mi manera de ser,
 mi conciencia de estar aún en el mundo,
 amor de ojos lejanos.
 Recorreremos juntos la vida como un mapa
 de estrellas y hombres nuevos,
 una cartografía secreta y aérea,
 la astronomía final de la ternura.
 Solamente en tus ojos amanece.
 Solamente tus manos acarician.
 Solamente tus labios me besan y me nombran.
 ¡Te llevaré conmigo!
 Sin ti no puedo irme ni quedarme.

1977

VIII

Я візьму тебе з собою
 Бо ти — єство моє, хода і компас мій
 Ти форма мого буття.
 Моя свідомість знаходиться ще в світі,
 Кохання далеких ти очей.
 Як ту мапу, разом пройдемо життя,
 Що сповнене зірок та нових лиць,
 Карта таємнича і ласкава,
 Нескінченної ти ніжності зоря.
 Лиш в твоїх очах світає,
 Лиш в твоїх руках я ніжність відчуваю.
 Лиш твої губи цілують і мені дають ім'я
 Я візьму тебе з собою!
 Бо без тебе не можу я піти, ні залишитись

1977

Переклад Катерина Воловенко

IX

*Por ahora es la víspera. Dejemos que
fluyan hasta nosotros todos los influjos
de vigor y de verdadera ternura. Y al
amanecer, armados de una ardiente
paciencia, entraremos en las
espléndidas ciudades*
Arthur Rimbaud

Tendrás que tolerar una larga melancolía.
Una soledad sombría. Una fiebre sitiada.
Tendrás que acostumbrarte al húmedo silencio.
A la ventana inmóvil. A la cama vacante.

Tendrás que dejar ir la calle diligente.
Los ruidosos taxímetros. Los peatones furtivos.
Tendrás que resignarte a esta impaciencia.
Clavado y herrumbrado como un clavo olvidado.

No será para siempre. Tal vez solo una vida.
Una vida, la tuya, que en realidad no es vida.
En tu gruta sin ecos no amaneces. Respiras.
Tu tinta abandonada ya no escribe. Oscurece.
Tus ojos sin mirada no descubren. Recuerdan.
En tus manos perdidas no hay caricias. Ni manos.

No será para siempre. Aún no es mañana.
Todavía es posible que un viento, un sol, unos labios te indulten.
Recuperes tu nombre, tu amiga, tus poemas, tu sangre,
tus trajines.
Ven conmigo. Sin el amor no puedes sobrevivir esta ausencia.

Juntos abriremos de par en par el día.

1977

IX

*Зараз та сама пора. Дозволимо
кожному потоку сили та істинної лагідності
поглинути нас. І коли настане ранок,
озброївшись гарячим
терпінням, ми будемо крокувати через ворота
кожного міста*
Артур Рембо

Ти повинен жити, долаючи меланхолію.
Похмуру самотність. Лихоманку в облозі.
Ти повинен звикнути з сирою тишею.
З нерухомим вікном. З пустим ліжком.

Ти повинен дозволити вулиці не спинятися.
Галасливим таксі та приховані пішоходи.
Ти повинен змиритися з цим нетерпінням.
Іржавий, ти застряг в одному місці, як забутий цвях.

Це не назавжди. Можливо це просто життя.
Життя, твоє життя, яке не є життям.
У твоїй печері без луни не буде світанку. Дихай.
Твоє чорнило, покинуте, не зможе далі писати. Темрява..
Твої очі, незрячі, нічого не впізнають. Тільки спогади.
У твоїх загублених руках більше немає ні пестоців. Ні рук.

Це не назавжди. Ранкова зоря ще не зійшла.
Можливо вітер, сонце, губи подарують тобі свободу.
Щоб ти зміг повернути своє добре ім'я, кохання, поезію,
кров, твої маршрути.
Ходімо зі мною. Без кохання ти не переживеш цієї відсутності.

Разом, ми зустрінемо новий день

1977

Переклад Вікторія Кайдалова

X

*Mi anochecer en ti se desmemoria.
Y ya no sé quién es el que se va
ni quién se queda*
Eugenio Montale

Esta casa algún día tendrá que abrir sus puertas.
Un ancho viento humano la amará sin cerrojos.
Manos de muchedumbre esparcirán sus llaves.
De pronto esta ventana se inundará de auroras.
Entonces por el libre umbral de la esperanza
se entrará y se saldrá—como atrio de domingo.
Los que salgan, saldremos con los labios floridos.
Los que entren, volveremos con las manos abiertas.

Ya ves. En esta larga vigilia me acompañas.
Puedo entrarme y salirme solamente contigo..
Mi casa es esta casa del hombre donde yacen
la mirada de un niño que anuncia la mañana,
el secreto cautivo de un silencio remoto
y toda la llovizna y la piel de la nostalgia.

Mi casa, más que este diámetro ofendido,
es esta inmensa noche de horarios oxidados.

Pero la libertad somos nosotros,
y cuando tú la ocupas, amanece.

1977

X

*Мої сутінки в тобі забуваються,
тому я не знаю, хто йде,
а хто залишається*
Еухенио Монтале

Колись цей будинок широко відкриє свої двері.
Широкі вітри людства полюблять його попри все.
Руки натовпу викинуть свої ключі.
Несподівані потоки ранкових променів засяють у вікні.
Тоді люди прийдуть і попрямують через
вільний поріг надії, як через портик в неділю вранці,
Ті, хто підуть, і ми підемо, з квітучими вустами,
Ті, хто зайдуть, повернемося й ми з відкритими руками.

Вже бачиш. У цій довгій вахті ти супроводжуєш мене.
Я можу зайти і вийти лише з тобою.
Мій дім — це притулок людини, де лежать погляди
дітей, пророкуючи настання ранку,
Таємний бранець похованого і забутого мовчання,
і туману на нашій шкірі палкої пам'яті.

Мій будинок більш, ніж просто порушена межа,
являє собою довгу ніч заржавілого розкладу.

Але свобода — це ми,
і день перерви зараз, коли ви зі мною.

1977

Переклад Лілія Чос

CANTOS DE ESPERANZA**CINCUENTA VECES CINCUENTA***a Edgar Valdés*

De la hermética quietud boscosa y el puntual rumor
 de los torrentes,
 del eco antiguo de las gestas,
 la diáfana sonrisa mestiza de unos ojos
 —palmera de cristal, la vida—
 una crepuscular melancolía en cocoteros de eternidad y silencio,
 la vaga cicatriz de la nostalgia,
 la dulce monotonía de las tardes de otoño vegetal,
 la morena altivez popular de los quebrachos
 y las tranquilas extensiones verdes,
 de la palabra bilingüe y cadenciosa y terrestre,
 de pálidas hogueras bajo la lluvia mansa
 y el mítico silbido de oro y matorral en la siesta inocente,
 como un relámpago rojo,
 como un pájaro,
 como violento cántaro,
 una luminosa explosión de profecías,

¡la Guaranía!
 forjada para siempre de manantial y roca
 y una enamorada primavera de claveles
 en sus labios de aroma y agua clara...
 ¡desde entonces fue haciéndose esperanza y campana,
 desde entonces la patria tuvo color y milagro,
 tuvo hijos que cantan
 y caminos
 sin más sombra que el viento!

ПІСНІ НАДІЇ**П'ЯТДЕСЯТ РАЗ ПО П'ЯТДЕСЯТ***Присвячено Едгару Вальдесу*

Від ізольованої лісової тишини та різкого звуку зливи,
 від давнього епічного відлуння,
 очей метиса з непомітною усмішкою
 — кришталевої пальми, життяк воно є —
 меланхолія сутінок в кокосових деревах вічності і тиші,
 тьмяного знаку ностальгії,
 солодкої густолистої одноманітності вечорів в осінню пору,
 народне відродження смугляних квебрахо
 та спокійних зелених просторів,
 від двомовного слова і ритму і землі,
 від безбарвних вогнів в лагідний дощ
 та містичного свисту золота і гущавин у невинні сутінки,
 як червона блискавка,
 як птах,
 як жорстоке урн,
 яскравий вибух пророцтв,

Гуарані!
 створена на вічність з каменю та джерела
 закохана весна гвоздик —
 їхні губи пахощів й чистої води...
 В час, коли захоплений красою
 пісня наша створена з надій та дзвонів
 і наша нація мала колір та диво
 і дітей, які співають
 і доріг*
 за якими стежив лише вітер!

La Guaranía,
 pura esencia natural de la mañana,
 saludó al universo con sílabas filiales
 —melodías de espacios infinitos—,
 salió como una flecha de luz sobre los árboles,
 dialogó sin misterios en un idioma único,
 fue de todos, por fin, como una madre entera,
 y entonces
 empezaron los lobos a aullar para apagarla,
 gastaron ojos ciegos de espeso líquido,
 de fétida negrura
 y de infamia caliente.
 Navegan todavía esas miradas oscuras
 las cloacas inútiles del rencor y del vómito.
 ¡Alerta, vigilantes del día y su jornada!
 ¡Alerta, solitarios camalotes enlutados de anhelos!
 ¡Alerta, ciudadanos de piedra y agua dulce!
 ¡Alerta, compañeros del humo y la alegría!
 ¡Alerta, militantes del joven cataclismo!
 Está naciendo, como inmenso volcán,
 retumbo,
 multitud,
 lágrima,
 beso
 y áspera paloma victoriosa,
 una Guaranía nueva de pólvora y futuro,
 una Guaranía invicta,
 elemental
 como la sangre.

1975

Гуаранія!, наша пісня,
 природна сутність вранці,
 побачила світ близькими складами
 і мелодіями безмежного простору,
 вирвалася як промінь світла над лісами,
 всіма оспівана на одній мові без обману,
 про всіх, для всіх, так як мати,
 незмінна,
 і потім було таке
 що вовки почали вити, щоб відчуті її,
 застигле, невидиме видовище огидної чорної в'язкої рідини
 та гаряче безчестя поглинало його,
 і їхні погляди все ще вдивлялися похмуро
 в нікчемних трубах ненависті та блювоти.
 Тривога, вартові дня та їхня праця!
 Тривога, самотні лілії одягнені в печаль і тугу!
 Тривога, громадяни з каменю і свіжої води!
 Тривога, компаньйони диму і радості!
 Тривога, молоді прибічники світового перевороту!
 Нова Гуаранія, створена з вогню і майбутнього,
 перетворюється на неосяжний вулкан,
 відлуння,
 натовп,
 сльозу,
 поцілунок,
 зухвалого переможного голуба,
 який ось-ось прийде на світ,
 нескорений Гуаранії,
 елементарний
 як кров.

1975

Переклад Ірина Тимошук

AQUÍ TENÉIS MI VOZ

a Jerónimo Irala Burgos

¿Por qué tienen las horas ese color de otoño?
¿Quién ha echado las cartas
de este día difícil y largamente amargo?
No sé cuántas palabras y besos y agonías aguardan a mis labios.
Pero con ellos canto.
Aquí tenéis en pie mi voz contra el tirano,
a favor de las uvas, la inocencia y la vida.
Esta palabra usual.
Usadla.
Empuñadla.

1976

ЦЕ МІЙ ГОЛОС

Присвячено Херонімо Ирала Бургосу

Чому години носять колір осені?
Хто роздав карти
на цей жорстокий і надто довгий день?
Не знаю, скільки слів, поцілунків і мук торкнуться моїх губ.
Однак ними співаю.
Ось мій голос, ворог тирана,
друг винограду, невинності і життя.
Це звичайні слова.
Промовляй їх.
Візьми їх в кулак.

1976

Переклад *Ірина Тимошук*

II

a José Antonio Galeano

No podrá persuadirme la muerte cotidiana.
Apartad de mi casa sus signos de ceniza,
su aliento de murciélago, su cráter amarillo.
Ya sé que sus heraldos sombríos multiplican
en ventanas y sótanos, en mercados y sábados,
el olor implacable de sus esquinas húmedas.

Apuesto por la vida.

A pesar del espía que soborna silencios
y el sabueso de sangre, traición, infamia y lodo.
A pesar del comercio diario del saludo.
Apuesto por la vida, lo nuevo y lo posible,
la cíclica sonrisa de las uvas,
la silenciosa nostalgia fluvial del arroyito,
la silenciosa nostalgia marítima del río,
la silenciosa nostalgia terrícola del mar,
¡estesueño de arcilla!

Algunos secretos alfareros están imaginando
la silueta del día.

¿Por qué ha de estar
eternamente prohibida
la alegría?

1976

II

Присвячено Хосе Антоніо Галеано

Я не спокушуся смерті роздаюи крихти.
Стріть з мого дому смертну пляму,
Її стійкий запах крові, її жовте жерло.
Як добре зна її провісників — плодяться,
У вікнах і підвалах, у містах та заповнених місцях в суботу,
Ворожий запах гнітючих перехресть.

Я кинув жереб на життя.

Нехтуючи шпигами, що платять за мовчання,
Нехтую я гончими, що їдять кров, зраду, ницість і бруд,
Нехтую звичною торгівлею за щирість,
Я кинув жереб на життя, новизну, можливість,
Посмішку винограду,
Тихий потік струмка, що впадає в річку,
Річок, що з'єднуються з морем,
Моря, що стикаються з землею,
Ох, ці диво-дні!

Десь таємні гончарі уявляють
Силует цього дня.

Чому радість має
Бути недопустима
Завжди?

1976

Переклад *Марія Шамота*

IV

a Ana María y Carlos Villagra Marsal

*Vio caer la nieve
sobre las ramas peladas,
y en la penumbra del zaguán
la sombra del asesino*
Georg Trakl

Lo vi venir con sus ojos perversos.
Oí tintinear las esposas en su bolsillo.
Me embriagó su humedad de averiado verdugo.
Los pájaros cantaban aún en la mañana.

1977

IV

Присвячено Анні Марії та Вільягру Марсалу

*Vin observando, como cae nieve
sobre las ramas peladas,
y en la penumbra del zaguán
la sombra del asesino*
Georg Trakl

Я бачив його, як він прямував з перекошеними очима.
Я чув, як дзвенять наручники у його кишені.
Мене спянив його вигляд ката і водночас каліки.
І все ж співали ранкові пташки.

1977

Переклад Лілія Чос

ELEGÍA A VÍCTOR JARA

a la memoria de Maneco Galeano

I

*No te conoce nadie. No.
Pero yo te canto*
Federico García Lorca

No conocí a Manuel, ni a Amanda.
No conocí tu casa. No me acosté ni almorcé contigo.
Sé solamente la inmóvil sonrisa de tus sobros
y tu mágica voz grabada para siempre.
Nunca te vi morir aunque morí contigo.

Pero no necesito tu voz para cantarte
ni necesito tu sangre para sobrevivir cantándote.
Sólo quiero decirte
que me llamo Manuel y que mi madre
también se llama Amanda.

1977

ЕЛЕГІЯ ВІКТОРУ ХАРИ

Пам'яті Манеко Галеано

I

*Тебе ніхто не знає
Пісня нас єднає*
Федеріко Гарсія Лорка

Не знав я Мануеля й Аманди я не знав.
Будинок вперше бачу, я навіть тут не спав.
Лиш посмішку незмінну я літрами ковтав
І з голосом твоїм в думках я засинав.

Я помирав щораз з тобою уві сні
Забувши голос твій, взяв ноти голосні.
Якщо наші стосунки враз стануть затісні
Я — Мануель, Амандів син, вже нудить від брехні.

1977

Переклад Лілія Гуленко

II

*Vine por esos besos solamente;
guardad los labios por si vuelvo*
Luis Cernuda

Me llamo Víctor Jara.
Nací para cantar mi largo Chile herido.
Mi voz fue como un río en otras voces.
Mi amor fue con un mar en otros sueños.
Canté la dignidad del cóndor y la nieve,
la ternura y el reencuentro de la gente,
las violetas costumbres de la vida.

Ahora mi guitarra está rota.
Júntenme sus pedazos.
Espérenme cantando.

Entonces les prometo regresar.

1977

II

*Я тільки-но прийшов, заради поцілунку,
залишаю твої губи, аби до тебе повернутись*
Луїз Сернуда

Мене звати Віктор Хара.
Народжений оспівувати мій ранений Чилі.
Мій голос, мов струмок між інших голосів,
Моє кохання — подібне морю з чужих мрій.
Я оспівував красу кондора та снігів,
Ніжність та возз'єднання людей,
Фіалковий, творчий спосіб життя.

Але моя гітара зламана.
Збери її частини,
Зачекай, поки я заспіваю.

Тоді я обіцяю повернутись.

1977

Переклад Ганна Томашевська

III

*Registrándolo, muerto,
sorprendieronle en su cuerpo un gran cuerpo,
para el alma del mundo*
César Vallejo

Le quitaron los ojos
pero seguía mirando las estrellas.

Le quitaron los labios
pero seguía besando.

Le quitaron los brazos
pero seguía abrazando a sus hermanos del estadio.

Le quitaron las manos
pero seguía tocando su guitarra.

Le quitaron la voz, la lengua, el idioma,
y cantaba, y cantaba, y cantaba.

Le quitaron la vida.
Y continuaba de pie bajo una inmensa lágrima,
bajo rojas banderas, bajo ninguna esperanza enterrada,
más allá y más acá, de norte a sur,
sin rendirse.

Entonces el general tuvo que decretar que estaba muerto,
¡carajo!

1977

III

*Оглядаючи його бездиханне тіло,
вони відкрили для себе, що в його тілі —
велике тіло, тіло для душі світу*
Сесар Вальєхо

Вони позбавили його очей,
але він продовжував дивитися зорями.

Вони позбавили його губ,
але він продовжував цілувати.

Вони позбавили його рук,
але він продовжував обіймати своїх братів на стадіоні.

Вони позбавили його долонь,
але він продовжував грати на гітарі.

Вони позбавили йогоголосу, язика, мови,
І співав, і співав, і співав...

Вони позбавили його життя,
І все ж він стояв прямо під пролитими слізьми,
Під червоними прапорами, під непохованими надіями,
Скоріше там і скоріше тут, з півночі на південь,
без капітуляції.

Ось коли генерал мав визнати його мертвим,
Прокляття!

1977

IV

La mañana se anuncia con un trino
Nicolás Guillén

No sonarán bombos ni platillos, ni tampoco treinta cañonazos.
No publicaremos avisos clasificados,
ni lo inscribiremos en la guía de teléfonos,
ni en la lista de espera del dentista,
ni extenderemos en la calle un enorme letrero.

No iremos de puerta en puerta.
No gritaremos.
No tocaremos ningún timbre
ni paladaremos platos especiales ni vinos especiales
ni pensaremos que es navidad o primavera.
Pero tú cantarás.
Y todos sabremos que es el día.

1977

IV

Ранок настав з щебетання пташок
Ніколас Гільєн

Барабани та тарілки не будуть звучати.
Тридцять гармат не віддадуть йому честь.
Ми не будемо розміщувати оголошення в газеті.
не запишемо його в телефонну книгу,
ані в список очікування до стоматолога.
Ми не будемо вішати рекламних щитів на вулиці.

Ніяких дзвінків від дверей до дверей.
ніяких криків
ніяких дзвінків в жодний дзвінок,
ніякої святкової їжі чи вина.
ніяких думок про веснучи Різдво.
І все ж ти будеш співати.
І ми знатимемо, що настав новий день.

1977

Переклад Лілія Чос

V

*Ni los cuervos ni el odio
me pueden cercenar de tu cintura*

Hérib Campos Cervera

Se puede torturar al tipo,
se lo puede matar en un mes o en un segundo,
encadenarlo,
alejarse de los suyos,
privarle de la vida,
desterrarlo,
prohibirlo,
negarle nombre,
difamarlo.

También podemos cercenarle las manos de un hachazo.

Pero no podemos obligarle a odiar
si él no quiere.

1977

V

*Ні ворони, ні ненависть
не відірвуть мене від твоєї талії*

Еріб Кампос Сервера

Чоловік може бути закатований,
вбитий через місяць чи секунду,
прикований,
далеко від свого народу,
позбавлений життя,
вигнанець,
осуджений,
позбавлений імені
та репутації.
Ми можемо розрубати його руки сокирою,
проте ніщо не змусить його зненавидіти
якщо він підготовлений.

1977

Переклад *Тетяна Самець*

CANTO DE VICTORIA, I

a Alicia y Basilio Bogado Gondra

*En este país el sol es un grito,
la vida una palabra jamás dicha*

Libero de Libero

Lejos

del mediodía fluvial de tu costado,
de la infinita ternura de tus labios,
de la energía paciente de tus sueños,
del leve vuelo nupcial de tus auroras,
de la recóndita piel de tus misterios,
de la tenaz ciudadela de tu sangre,
de la sorpresa feroz de tus esquinas,
de tus sencillas costumbres labradoras,
del ancho hábito solar de tus mañanas,
de tu martirizada inocencia de capullo,
de tus perpetuas canciones populares,
de tus silencios remotos y heredados,
del naranjal, el arpa y la campana,
de tu subsuelo rebelde y arrendado,
del vasto espacio de tu techo celeste,
de la emoción de arrullarte en los brazos,
de la alegría de besarte las manos
y de la certidumbre de amanecer contigo,

¡continuamos!

1977

ПІСНЯ ПЕРЕМОГИ, I

Присвячено Алісі і Базиліо Богодо Гондра

*У цій країні сонце — це крик,
життя, слово раніше не сказане*

Ліберо де Ліберо

Далеко

від дощового полудня на твоєму боці,
від нескінченної ніжності твоїх губ,
від хворої енергії спокою твоєї мрії,
від твого незначного весільного сяйва,
від малозрозумілої шкіри твоїх таємниць,
від наполегливої цитаделі твоєї крові,
від лютого здивування твого тіла,
від простих твоїх звичаїв,
від ширини звички твого сонячного
від замученої невинності твого кокона,
від твоїх ув'язнених народних пісень,
від твоїх віддалених змовчувань і спадків,
від оранжереї, арфи і дзвону,
від твоєї бунтівної і непідкореної
від величезного простору небесного склепіння,
від гострих відчуттів затишку в руках,
від радості цілувати твої руки
і від впевненості розсвітати з тобою,

продовжуємо!

1977

Переклад Ганна Швець

II

a Marisa Giménez y Juan Carlos Herken

*Días de ojos ciegos a la línea del mar,
de horas siempre iguales, días sin libertad*
Paul Eluard

Clavados en relojes que no hieren tus horas,
en dialectos que no escuchan tus sílabas,
en rincones que no escuda tu sombra,
en veredas que ignoran tus veranos,
en un sitio que no sueña tus lágrimas,
en el párpado azul de tu memoria,
en vacíos eléctricos y ajenos,
en nostalgias de violentas y oscuras pesadillas,
en ardientes y mudas cicatrices,
en antiguos y limítrofes gritos,
en errantes y unánimes guijarros,
en un solo, innumerable estrago,
en la espera de ocuparte de nuevo,
en la víspera de invadirte las huellas,
en la puerta de tu sol liberado
y en la clara palabra de tu intacta ternura,

¡vigilamos!

1977

II

Присвячено Марісі Хіменес і Хуану Карлосу Еркену¹

*Дні очей сліпих не бачать краю океану
дні годин скуких бентежать рану.*
Поль Елюар

Ти залежиш від годинника, що часу не показує,
від діалектів, що звуки нав'язує,
від поворотів, що тінню не керують,
від доріг, що літо ігнорують,
від місця, що сліз не допускає,
від вій блакитних, що пам'ять опускає,
від пустоти думок численних,
від ностальгій насильницьких кошмарів темних,
від ран німих душі пекучих,
від криків давніх неминучих,
від слів простих одноворотніх,
від незліченних руйнувань безповоротніх
від мрій, щоб піклуватись знову,
від сліду вторгнення без права слова,
від втечі і без перешкоди,
і від ясного слова, життя нового епізоду.

Позбудьмося незгод!

1977

Переклад Лілії Гуленко

III

a Elva Macías y Eraclio Zepeda

*La sangre, el cielo, el pan,
y el derecho a esperar;
para todos los inocentes
que odian el mal
Paul Eluard*

Este es un llamamiento
para que tú te asomes al fuego de la vida
y en sus llamas de horror te purifiques,
para que tú te lances al río de los otros
y en su tibio caudal te reconozcas,
para que tú bebas de golpe la alegría
y en esa plenitud te desparrames,
para que tú te abrasces al primero que pasa
y le invites a caminar contigo,
para que tú te duermas en un beso tranquilo
y no tranques la puerta de tu casa,
para que tú amanezcas con los ojos hinchados
al cabo de un insomnio de sueños taladrados
y sin embargo aspire contento la mañana
sonriendo al escuchar que esa muchacha
está roncando un poco, todavía.

Porque tienes derecho al pan, al libro, al aire,
al fugitivo amor y a la esperanza,
yo te nombro de nuevo en este llamamiento
¡y te hago mundial esta semana!

1977

III

Присвячено Елві Масіас та Ераклію Зепеда

*Кров, ніч, хліб,
Право на мрію,
Для всіх безневинних
Хто гидує зло
Поль Елюар*

Це мій клич до тебе,
Ти, торкнувшись вогню життя,
В полум'ї жаху очистишся,
Ти, стрибаючи в річку чи що-інше,
В цій свіжості пізнаєш себе,
Ти можеш випити чашку щастя одним ковтком -
Спливе сутність яка вона є,
Міг би прийняти чужинця,
І взяти з собою пройтись,
Міг би заснути від цілунку тиші,
Залишивши двері,
До гори тяжкі очі
Від тривожних снів та несплячки,
Можеш вдихнути ранок,
Радий ніжному хропінню
Дівчини, що поруч.

Хліб, книги, повітря
Політ кохання, надії; це, ваші права;
Цього тижня покличу тебе знов,
І покажу тебе світу!

1972

Переклад Надія Літовка

IV

a Katia y Pon Bogado Gondra

*Si no dormimos es para acechar el alba,
que probará que al fin seguimos vivos*
Robert Desnos

Al despuntar el día
una historia de sangre clausurará sus venas,
un verdugo furtivo conocerá el olvido,
unas manos cansadas decretarán la vida,
unos ojos antiguos regresarán del miedo,
una llave herrumbrada liberará al jilguero,
una puerta blindada estallará en pedazos,
una efigie sombría expiará sus odios,
un jazmín circunspecto destituirá al invierno,
un grillo innumerable cantará como loco,
un álgebra temprana distribuirá luciérnagas,
una ardilla tontísima reirá estupefacta,
un gordo entusiasmado sudará sus polkitas,
una morena espléndida elegirá a un bandido (una
hermosa inocencia sonrojará sus muslos),
un autobús gratuito repartirá estampillas,
un cataclismo enorme fundará la alegría
y habrá por todas partes mucha gente
(en realidad, casi toda la gente)
y un alboroto grande como un circo
y un bebé sorprendido preguntará al nacer
adónde vino a parar después de tanta espera.

Entonces volveremos.

1977

IV

Присвячено Каті та Пон Богату Кондру

*Ми спима, аби зустріти світанок,
Щоб упевнитись — ми досі живі.*
Робер Деснос

Світає
Бувший крововилив закупорить вени,
Таємничий кат володітиме амністією,
Зморені руки вестимуть життя,
Старі очі вернуться від жаху,
Іржавий ключ звільнить коноплянку з клітки,
Стальні двері будуть вщент розкришені,
Хмуре опудало відпусне відразу,
Мякий жасмін буде замість зими,
Цвіркун співатиме нескінченну пісню,
На світанку світлячки розсіються у линючій темряві.
Шалапутна білка дико реготатиме,
Пітний товстун радітиме танцю джига,
Краса тьми кликатиме злодія (її
Стегна зашарілись від невинності)
Безкоштовний автобус даватиме квитки,
Страшний землетрус буде ґрунтом втіхи
Юрба людей (дійсно, мало чи не всі)
Будуть на всіх провулках,
Славне безжурне буйство правитиме як в цирку,
Здивоване пискля пита
Що ж це за край після того чекання.

Тоді ми вернемось.

1977

Переклад *Марія Шамота*

Додатки*

ЕPIGRAMA

Por vos, mi amor, yo daría todo.
La vida. La palabra. Enteramente.
Lo que me pidas y lo que no me pidas. Todo.
Te quiero y eso basta.
Lo demás es poesía.

1972

ЕПІГРАМА

Заради вас, моє кохання, я б віддав усе.
Життя. Слова. Все.
Неважливо ти просиш чи не просиш мене, все.
Я кохаю тебе і цього достатньо.
Все інше — поезія.

1972

Переклад *Ірина Тимошук*

* У додатки увійшли інші авторські версії перекладів

DISTANCIA

*a Liliana y Marcelo Serrano
y a la memoria de Marcelo Serrano*

Tu pelo eran cascadas de metal color tiempo.
Cuando llega el rocío te invade la nostalgia.
Pareces no ser tú sino tu sombra.

Tu piel es ya un olvido de mágicos retornos.
Murieron las estrellas australes en silencio,
antigua carabela de ceniza.

Miradas, melodías residen en tu alma.
Llorando está el otoño con los ojos al viento.
Déjamerecordartecomeras.

1969

ДИСТАНЦІЯ

*Присвячено Ліліані та Марчело Серрано
та пам'яті Марсело Серрано*

Твоє волосся було водопадом, металевим кольором часу.
При падінні роси ностальгія захоплює тебе,
і ти як не ти, а лише твоє привиддя.

Твоя шкіра — це казкова країна чарівних повернень
Померлі як південні зірки у вічній тишині,
давня каравела праху.

Твоя душа — оселя мелодій і поглядів.
Осінь в твоїх очах перетворюється на вітер та плач.
Дозволь пам'ятати тебе якою ти була.

1969

Переклад Ірина Тимошук

* * *

*a mis ex-alumnas
del Colegio Teresiano*

Ella había pasado toda la noche en vela.
Se dormía sobre los libros abiertos.
Al lavarse los dientes, esta mañana,
sus ojos hinchados y rojos apenaron el espejo.
Se arregló un poco el pelo.
Desayunó sin ganas.
Cuando esperaba el ómnibus, cayéndose de sueño,
intentaba recordar los teoremas.
Pero, nada.

Por eso, a pesar de las horas de vigilia,
su mano sigilosa avanza, resuelta y secreta, en el pupitre.
Sus dedos se alargan,
reconocen a ciegas la forma de los libros,
abren, escrutadores, el cuaderno.
Pero sus ojos huyen, serenos, por la ventana,
como si meditaran hipótesis, paralelogramos.
El profesor la mira, sin sospechar siquiera.
Ella conoce a fondo la técnica.
El cuaderno, a su manera, releva a la memoria,
va escribiendo el examen.
Pero no es tan fácil como parece.
Copiar así es un arte aprendido en el arduo oficio del
colegio,
arriesgándote al cero y al ridículo.

Sin embargo, en la noche,
mientras leía y leía,
ella hubiera jurado que a la mañana recordaría los teoremas.

1976

* * *

*Моїм колишнім студентам
Коледжа Святої Терези*

Вона не спала цілу ніч,
засинала над відкритою книгою.
Цього ранку, коли вона чистила зуби,
дзеркало відчуло біль, побачивши її червоні набряклі очі.
Вона злегка поправила зачіску
та з'їла позбавлений смаку сніданок.
Чекаючи на автобус унапівпритомному стані,
вона намагалася згадати теореми.
Але марно,

і незважаючи на безсоння,
її прихована рука, рішуча і таємна, в парті.
Довгими пальцями,
вона насліпо згадувала форму книжок,
відкривала пенали і зошит.
Її безтурботний погляд був направлений до вікна,
начебто пильно розглядав гіпотези і паралелограми,
поки вчитель з підозрою дивився на неї.
Вона дуже добре володіла цією технікою.
Зошит, по-своєму, полегшує пам'ять,
допомагає скласти іспит.
Але це не так легко, як здається.
Це мистецтво, яке вона опанувала важкою працею
в школі.
Ризик дорівнює нулю або приниженню.

І без сумніву, вночі,
занурившись в читання,
вона заприсяглася, що згадає ті теореми, коли настане ранок.

1976

Переклад Лілія Чос

JULIO IGLESIAS

*to Lisa and Hamilton Beck:
from the Moor to the General*

Siempre pensé que Julio Iglesias
no era uno de mis cantantes favoritos.
Siempre—tan comercial, tan estudiado, tan de familia franquista.
Hoy es Halloween, esa fiesta de brujas tan tejana.
Mi esposa disfrazada con una sábana,
como si fuera Indira (que murió hoy),
acompañó a mis hijos, disfrazados de Drácula y Strawberry
Shortcake,
a recoger caramelos...trick or treat!
Solo en la casa,
interrumpido por el timbre de otros niños disfrazados
que me dicen trick or treat,
me siento a ver televisión,
con un vaso de Black Bull, el único escocés 100% proof,
que me enseñó a beber en Rochester, Nebraska, mi
amigo de Oklahoma, Hamilton Beck,
experto en Diderot.
En la tele Iglesias canta en italiano
la guarania paraguaya Recuerdos de Ypacaraí,
en un estadio impresionante y nocturno de Jerusalén,
con las letras superpuestas de un canal de Dallas
(por si el televidente está grabando ilegalmente
el histórico recital
en su VCR comprado con MasterCard).
Iglesias les dice la palabra guaraní kuñataí
a las chicas de Jerusalén.
Y esos rostros sonríen
al contacto con la palabra guaraní.
Rostros rubios y morenos,
de ojos negros y azules,
judíos de Israel, de Venezuela,

ХУЛІО ІГЛЕСІАС

*Присвячено Лізі і Гамільтону Бек:
від Мавра Генералові*

Я завжди думав, що Хуліо Іглесіас
Не був одним з моїх улюблених співаків.
Такий вічно комерційний, такий освічений,
зі справжньої франкістської родини.
Сьогодні Хеллоуїн, це свято відьминське, техаське.
Моя дружина, вбрана як примара
немов Індіра (що померла лиш сьогодні)
Бере дітей, одягнених, як Дракула й Шарлотка,
збирати ласощі ... цукерки чи життя!
Залишившись вдома,
відволікаючись лиш дзвоном інших дітей
в костюмах,
що говорять про ласощі чи життя,
Я сиджу і дивлюся телевизор,
в руці Black Bull, стовідсотковий скотч,
який мене у місті Рочестер, Небраска, мій
друг із Оклахоми пить навчив,
Гамільтон Бек, експерт з Дідро.
По телику Іглесіас співа на італійській
Про спогади Іпакараю в Парагваї на мові гуарані,
про вражаючий нічний стадіон в Єрусалимі,
із буквами, підвішеними над головними воротами Далласу
(та випадок, коли глядач знімає незаконно
якесь прекрасне історичне соло на концерті
на пристрій, куплений із MasterCard).
Іглесіас промовляє по-гуарані «Мої любі»
дівчатам у Єрусалимі.
І їх обличчя посміхаються
пов'язані із гуаранійським словом.
Блондинки і брюнетки,
Із чорними й блакитними очами,

de España, de Estados Unidos, de Paraguay.
Y esos rostros unánimes sonríen.
Y una niña que sube al escenario,
habla solo sefardí,
y se le entiende.

Siempre pensé que Julio Iglesias
no era uno de mis cantantes preferidos.
Ya no.

1984

Євреї із Ізраїлю, Венесуели,
Іспанії, зі Штатів й Парагваю.
І ці обличчя посміхаються усі.
І дівчина, яка виходить на сцену,
говорить тільки на сефардській мові,
яку всі розуміють.

Я завжди думав, що Хуліо Іглесіас
не був одним з моїх улюблених співаків. Вже ні.

1984

Переклад *Олена Чупригіна*

* * *

a Nils Bernardo Gustafson

Me iré de ti, patria mía, tal vez por mucho tiempo.
Te debo una explicación: no me voy,
me arrancan de tus huevos.

Pero me llevaré tus pájaros,
tus árboles,
tus días,
tu parábola exacta,
todas tus esperanzas compartidas.

Me iré con tus penurias y tus labios.
En alta voz, mi patria, te nombraré de nuevo.

Me echaré en los hombros tus láminas bermejas
para que me reconozcan
y te reconozcan en mí.

Me iré, pero contigo.

Manera de quedarse.

1977

* * *

Нілу Бернардо Густафсону

Залишу тебе, моя земле, можливо навік.
Я поясню: я не живу;
Мене ніби виривають, як зародка з нутра.

З собою забираю ваші
Ліси,
Птахів та ваші
Теплі дні і всі ночі
Всі ваші спільні надії,

Потреби, ваші вуста.
Знову, люба країно, я говорю вголос.

Я буду нести твій іржавий образ,
Люди впізнаватимуть мене,
Й в мені тебе.

Покину тебе, та беру з собою,

Просто щоб пам'ятати те все.

1977

Переклад *Марія Шамота*

* * *

*La espera es larga,
y mi sueño en ti no ha terminado*
Eugenio Montale

Inútilmente tardan esta ausencia,
porque tú me acompañas.
Mi soledad está llena de ti,
porque tú me recuerdas.
Mi silencio amanece sin grilletes,
porque tú lo enamoras.

Espérame en la esquina final de la mañana.
No podrán desterrarme de la vida.

1977

* * *

*Болісне очікування;
Мої мрії про тебе ще не мають кінця*
Еудженіо Монтале

Даремно вони увіковічують твою відсутність,
Тому що ти зі мною.
Моя самотність наповнена тобою,
Тому що ти не забуваєш мене.
Моя тишина звільняється від кайданів,
Тому що ти наповнюєш її своїм коханням.

Вранці чекай мене на останньому перехресті;
Жодне вигнання не позбавить мене життя.

1977

Переклад Ірина Тимошук

VIII

Te llevaré conmigo
 porque eres mi alma, mis pasos y mi brújula,
 mi manera de ser,
 mi conciencia de estar aún en el mundo,
 amor de ojos lejanos.

Recorreremos juntos la vida como un mapa
 de estrellas y hombres nuevos,
 una cartografía secreta y aérea,
 la astronomía final de la ternura.

Solamente en tus ojos amanece.
 Solamente tus manos acarician.
 Solamente tus labios me besan y me nombran.

¡Te llevaré conmigo! Sin ti no puedo irme ni quedarme.

1977

VIII

Одного разу, я заберу тебе з собою
 Твою любов, що мерехтить у далині,
 Вся суть у твоїх кроках, очах, твоїй душі,
 Й думки про тебе, дають сил на кожний день мені.

Разом з тобою, ми облетимо всю землю
 Дивлячись на зірки, цілуєчись під місяцем
 І хай навіки, ми збережемо секрет,
 Що дав нам Бог,
 Тобі й мені, так, нам з тобою.

В твоїх очах світанок зустрічати хочу
 тримаючи руку в руці, передати турботу
 Вмовляючи моє ім'я - цілуй
 Я заберу тебе з собою.....

Без тебе, я, не можу лишитись тут живим!

1977

Переклад Дмитро Рябок

VIII

Я заберу тебе з собою,
 Ти моя душа, мій компас і опора,
 Ти моє буття,
 Моя свідомість в цьому світі.
 Моє кохання з віддаленим поглядом.
 Пробіжімо життя як атлас зірок та нових людей
 Прекрасне креслення секретів,
 Остання астрономія ніжності.
 Тільки у твоїх безтурботних очах світає,
 Тільки твої руки дають ніжність,
 Тільки твої губи мене цілують і вимовляють моє ім'я...
 Я заберу тебе з собою!
 Без тебе не можу ні йти, ні залишитися.

1977

Переклад Лілія Чос

ELEGÍA A VÍCTOR JARA*a la memoria de Maneco Galeano***I***No te conoce nadie. No.**Pero yo te canto*

Federico García Lorca

No conocí a Manuel, ni a Amanda.
 No conocí tu casa. No me acosté ni almorcé contigo.
 Sé solamente la inmóvil sonrisa de tus sobros
 y tu mágica voz grabada para siempre.
 Nunca te vi morir aunque morí contigo.

Pero no necesito tu voz para cantarte
 ni necesito tu sangre para sobrevivir cantándote.
 Sólo quiero decirte
 que me llamo Manuel y que mi madre
 también se llama Amanda.

1977

ЕЛЕГІЯ ВІКТОРУ ХАРА*a la memoria de Maneco Galeano***I***No te conoce nadie. No.**Pero yo te canto*

Federico García Lorca

В житті не зустрічав Аманди й Мануеля
 Не знав твого будинку, не сидів за столом
 Все що я знаю-це усмішку та музику
 Назавжди закарбовану в пам'яті голосу
 Ніколи не відав твоєї смерті,але наче помирав з тобою

112

Та не потрібен голос твій щоб заспівати
 Ні кров твоя,щоб вижити співаючи
 Лише одне сказати хочу
 Що я є Мануель і мати моя Амандою зветься

1977

Переклад *Тетяна Самець***ЕЛЕГІЯ ВІКТОРУ ХАРА***a la memoria de Maneco Galeano***I***No te conoce nadie. No.**Pero yo te canto*

Federico García Lorca

Я ніколи не знав Мануеля чи Аманду.
 Не бачив вашого будинку. Я ніколи не спав і не обідав з вами.
 Все що я знаю — спокійна усмішка від вашого конверту від
 платівки
 і вічний запис вашого чаруючого голосу.
 Я ніколи не бачив як ви помираєте, хоча згорів з вами.

Та мені не потрібен ваш голос, щоб оспівати вашу історію
 і кров, щоб вижити поки я співаю.
 Я тільки хочу сказати вам
 що мене також звать Мануель і мою маму
 також звать Аманда.

1977

Переклад *Ірина Тимошук*

113

II

*Vine por esos besos solamente;
guardad los labios por si vuelvo*
Luis Cernuda

Me llamo Víctor Jara.
Nací para cantar mi largo Chile herido.
Mi voz fue como un río en otras voces.
Mi amor fue con un mar en otros sueños.
Canté la dignidad del cóndor y la nieve,
la ternura y el reencuentro de la gente,
las violetas costumbres de la vida.

Ahora mi guitarra está rota.
Júntenme sus pedazos.
Espérenme cantando.

Entonces les prometo regresar.

1977

II

*Я тільки-но прийшов, заради поцілунків,
Залишаю твої губи, аби до тебе повернутись*
Луїс Сernуда

Мене звать Віктор Хара.
Я народився щоб співать пісень усе життя
й бути пораненим у Чилі.
Мій голос подібен до звуку річки, що протікає вдалечині.
Моя любов була увіснах чужих людей, біля океану,
на краю його.
Я співав про велич кондора та снігу, про ніжність,
про чоловіка і дружину.

Але часи змінились, гітара зламана, відновить її для мене,
Та почекайте, може, згодом напишу я пісню
про те, що ви зробили, про те, що я вернувся

1977

Переклад Дмитро Рябок

II

*Я тільки-но прийшов, заради поцілунків,
Залишаю твої губи, аби до тебе повернутись*
Луїс Сernуда

Мене звати Віктор Хара.
Я народжений співати про просторий та закривавлений Чилі.
Мій голос був рікою, яка протікала через інші голоси.
Моє кохання було наповнене океанами інших мрій.
Я прославляв велич снігопаду та кондорів,
ніжність і возз'єднання людства,
фіалкові звички життя.

Тепер моя гітара зламана;
з'єднай її уламки в одне ціле заради мене.
Чекай мене з піснею.

Отже, обіцяю повернутись.

1977

Переклад Ірина Тимошук

CANTO DE VICTORIA, I

*a Alicia y Basilio Bogado Gondra**En este país el sol es un grito,
la vida una palabra jamás dicha
Libero de Libero*

Lejos
del mediodía fluvial de tu costado,
de la infinita ternura de tus labios,
de la energía paciente de tus sueños,
del leve vuelo nupcial de tus auroras,
de la recóndita piel de tus misterios,
de la tenaz ciudadela de tu sangre,
de la sorpresa feroz de tus esquinaz,
de tus sencillas costumbres labradoras,
del ancho hábito solar de tus mañanas,
de tu martirizada inocencia de capullo,
de tus perpetuas canciones populares,
de tus silencios remotos y heredados,
del naranjal, el arpa y la campana,
de tu subsuelo rebelde y arrendado,
del vasto espacio de tu techo celeste,
de la emoción de arrullarte en los brazos,
de la alegría de besarte las manos
y de la certidumbre de amanecer contigo,

¡continuamos!

1977

ПІСНЯ НА ПЕРЕМОГУ, I

*Присвячено Алісі та Базиліо Богадо Гондрі**Сонце в цій країні є голосом крику
А життя — невисловленим словом
Ліберо де Ліберо*

Далеко
від дощового полудня поруч з тобою,
від безмежної ніжності твоїх вуст
та спокійної енергії твоїх мрій,
далеко від невагомого шлюбного польоту
твого світанку,
від загадкової шкіри твоїх таємниць
та непохитної фортеці твого характеру,
далеко від безжальних несподіванок на твоєму перехресті,
від простих селянських звичаїв
від тривалої праці на світанку,
далеко від змученого кокону невинності,
від вічних народних пісень
та віддаленої набутої тишини,
далеко від апельсинових гаїв, арф та дзвонів,
від посіченого повстанського підґрунтя,
від неосяжного простору твого небесного склепіння,
від емоцій, що заспокоюють тебе у наших руках,
від насолоди цілувати твої руки
та впевненості здійснитися з тобою при сході сонця,

ми продовжуємо!

1977

Переклад Ірина Тимошук

II

a Marisa Giménez y Juan Carlos Herken

*Días de ojos ciegos a la línea del mar,
de horas siempre iguales, días sin libertad*
Paul Eluard

Clavados en relojes que no hieren tus horas,
en dialectos que no escuchan tus sílabas,
en rincones que no escuda tu sombra,
en veredas que ignoran tus veranos,
en un sitio que no sueña tus lágrimas,
en el párpado azul de tu memoria,
en vacíos eléctricos y ajenos,
en nostalgias de violentas y oscuras pesadillas,
en ardientes y mudas cicatrices,
en antiguos y limítrofes gritos,
en errantes y unánimes guijarros,
en un solo, innumerable estrago,
en la espera de ocuparte de nuevo,
en la víspera de invadirte las huellas,
en la puerta de tu sol liberado
y en la clara palabra de tu intacta ternura,

¡vigilamos!

1977

II

Присвячено Марісі Хіменес і Хуану Карлосу Еркену

*Дні очей сліпих не бачать краю океану
дні годин скупих бентежать рану.*
Поль Елюар

Ти залежиш від годинника, що часу не показує,
від діалектів, що звуки нав'язує,
від поворотів, що тінню не керують,
від доріг, що літо ігнорують,
від місця, що сліз не допускає,
від вій блакитних, що пам'ять опускає,
від пустоти думок численних,
від ностальгій насильницьких кошмарів темних,
від ран німих душі пекучих,
від криків давніх неминучих,
від слів простих одноворотніх,
від незліченних руйнувань безповоротніх
від мрій, щоб піклуватись знову,
від сліду вторгнення без права слова,
від втечі і без перешкоди,
і від ясного слова, життя нового епізоду.

Позбудьмося незгод!

1977

Переклад Лілія Гуленко

V

*Ni los cuervos ni el odio
me pueden cercenar de tu cintura*
Hérib Campos Cervera

Se puede torturar al tipo,
se lo puede matar en un mes o en un segundo,
encadenarlo,
alejarse de los suyos,
privarle de la vida,
desterrarlo,
prohibirlo,
negarle nombre,
difamarlo.

También podemos cercenarle las manos de un hachazo.

Pero no podemos obligarle a odiar
si él no quiere.

1977

V

*Ні ворони, ні ненависть
не відірвуть мене від твоєї талії*
Еріб Кампос Сервера

Чоловік може бути закатований,
вбитий через місяць чи секунду,
прикований,
далеко від свого народу,
позбавлений життя,
вигнанець,
осуджений,
позбавлений імені
та репутації.

Ми можемо розрубати його руки сокирою,

проте ніщо не змусить його зненавидіти
якщо він підготовлений.

1977

Переклад Ірина Тимошук

* * *

a Vicenta y Ricki Canese

*Pero ni uno solo de nosotros se
quedará aquí.
No está dicha aún la última palabra*
Bertold Brecht

Todos.
Los que habían sufrido la orfandad y el olvido,
la tortura, el destierro, la calumnia,
los que habían heredado el infierno, el castigo,
la sed, la enfermedad, la cruz, la ira,
los que estaban rodeados de horribles forajidos,
de siniestra carroña y filo ardiente,
los que anhelaban cambiar esa tristeza
de ruinas y de ruinas y de ruinas,
y lucharon a muerte contra la muerte, el odio
y la inmensa ignominia de un corazón cautivo,
y pactaron temblando un papel sigiloso,
una cita secreta, un nombre silencioso, un mundo más humano,
y soñaron abolir la estupidez y el luto,
unos labios unidos, un regreso temprano,
una vida infinita,
así,
con todas estas invencibles razones,
amor, pureza, flores,
poesía esperando,
al fin de esta larguísima noche dolorosa,
¡venceremos!

1977

* * *

Vicentu ta Riki Canese

*Але жоден із нас
не залишиться тут.
І все ще не сказане останнє слово.*
Бертольд Брехт

Кожен із нас.
Ті, хто були безбатченками, покинуті,
покатовані, заслані, оббрехані,
ті, хто успадкували пекло, покарання,
хрест, спрагу, хворобу, гнів,
ті, хто були оточені розжареними кинджалами
злих негідників або хитрих поглинених мертвечиною
ті, хто прагнули змінити ту печаль
з руїн, руїн, руїн...
І боролися до смерті проти смерті, ненависть
та неосяжне приниження полоненого серця,
та побоювання, щодо неписаних угод,
таємні зустрічі, небагатослівні імена, прагнення
покласти кінець дурості та горю, та мрії
про вічний та щасливий світ,
поєднаних вуст, якнайшвидших повернень на батьківщину,
нескінченне життя,
кожен із нас,
заради всіх цих вагомих причин,
кохання, непорочність, квіти,
поезія ще не написана,
в кінці цієї довгої жахливої ночі,
ми все подолаємо!

1977

Переклад Лілія Чос

ПРО АВТОРА

Хуан Мануель Маркос (Асунсьйон, 1950) навчався в Коледжі Сан Хосе, і був обраний Президентом Літературної Академії. Після курсу Філософії, як найкращий випускник у Національному Університеті Асунсьйону, він отримав докторську ступінь з Філософії в Мадридському університеті Комплутенсе, і з Письменництва у Пітсбурзі, Пенсильванія. Хуан Мануель Маркос навчався на докторантурі в Йелі і Гарварді. Виграв шість кафедральних конкурсів, перш ніж досягнув пожиттєвий статус Професора в Сполучених Штатах Америки, де викладав в Університеті штату Оклахома, в Стілвотері і в Каліфорнійському університеті, Лос-Анджелес.

У період з 1989-1993 був обраний Головою Демократичного Центру Навчань (ДЦН), під патронатом Міжнародного інституту Демократичної партії Сполучених Штатів і Виконавчим директором Центру вивчення реальності в Парагваї, за підтримки фонду Фрідріха Наумана з Ліберальної партії Федеративної Республіки Німеччина. З 1995 року він професор Інституту Високих Стратегічних Навчань Міністерства Національної Охорони. У 1991 році заснував Університет дель Норте, який сьогодні налічує 20 000 студентів і 30 000 випусників. Ця установа вже зробила значний внесок у вищу освіту, наукові дослідження, культуру та історію Парагваю. Це єдиний в країні університет, що має свій симфонічний оркестр, балетну та оперну трупи.

Протягом диктатури Хуан Мануель Маркос був одним з керівників журналу «Критерії» і членом руху Нове Кансьонеро, двох найбільш впливових групи у культурному опорі. Він пережив тюремне ув'язнення, тортури і дванадцять років заслання. Після повернення до країни був обраний депутатом і сенатором Нації, а також президентом Комісії з питань освіти та культури, та президентом Культурного парламенту Меркосур. Він також був 20 років Віце-президентом автентичної радикальної ліберальної партії країни. Як парламентарій, дав незвичайний імпульс для розвитку культури через створення таких інституцій, як Національний

Симфонічний оркестр і Культурний центр Законодавчої влади. Сьогодні робить усе можливе для розширення державної та приватної вищої освіти.

Він почав свою поетичну діяльність з публікації поем у журналах і періодичних виданнях, а також текстів до музики на популярних фестивалях. У 1970 році отримав Премію Рене Давалос з поезії за свою книгу «Поеми». У складі журі були Аугусто Роа Бастос, Рубен Барерой Сагьюер і Хосе Марія Гомес Санхурхо. У 1973 році, у свою театральну збірку «Лопес» включив кілька текстів на музику Манеко Галеано, Карлоса Ногуера та Міто Секера. У 1974 вийшла збірка «Комунерос», яка негайно була заборонена поліцією. У 1976 році в Буенос Айресі було видано перший диск «A la Residenta» - музику до віршів написав Карлоса Ногуера, виконав пісні гурт «Vocal Dos» під керівництвом Оскара Кардозо Окампо. У 1979 Хуан Мануель отримав почесну згадку Інституту іспанської культури за свою книгу «Запалений напередодні». У 1987 році видавництво «Алькандра» запросило його опублікувати книгу «Поеми і пісні», яка була перекладена до цього часу на китайську, англійську та португальську мови. Композитори Хорхе Краух та Хорхе Гарбет також клали на музику його ліричні твори. Вірші Маркоса з «Нової колекції пісень» з'явилися на десятиках альбомів, зокрема «Пісні співає сіяльник» (2013) і «Колега поет» (2016) які дуже бистро розійшлися у книжкових мережах, та були поширені в інтернеті. У 2017 році він отримав нагороду на 45 Фестивалі озера Іпакараї (найстарішому в країні), як кращий письменник. Таким чином Хуан Мануель Маркос став четвертим з найбільш визнаних ліриків країни, разом з Феліксом Фернандесом, Теодоро С. Монгелосом і Аугусто Роа Бастосом.

У галузі есе і літературних досліджень він є автором 70 доповідей, міжнародних конференцій, написавши більше 50-и статей у рецензовані академічні журнали в обох Америках, Європі, Азії та Океанії. Найзначніші публікації «Роа Бастоса - попередник пост-буму» (Мексика, Міжнародна премія з есе, 1982), і «Від Гарсія Маркеса до пост-буму» (Мадрид, 1986). Його роман «Зима Гюнтера» отримав у Парагваї премію Книга Року у 1987. Роман перекладений вже на 42 мови, і дакларується Міністерством освіти країни як твір, що має величезну цінність для вивчення у навчальних закладах різних рівней. Цей твір був об'єктом вивчення

в незліченних доповідях, конференціях, наукових статтях, тезах та книгах критиків з п'яти континентів. Роман «Зима Гюнтера» був визнаний Національним фондом гуманітарних наук (NEH) Федерального уряду Сполучених Штатів Америки. Він також був відзначений відповідними медалями Міністерствами національної оборони та культури Парагваю.

Маркос отримав звання Почесний Професор університета Канзасу, Університету Федерального округу Ріо-де-Жанейро, Національного університету Мар дель Плата та Університет бізнесу та соціальних наук Буенос-Айреса. Він є Почесним Доктором університету Мегатренд (Белград) та Південного Федерального університету Росії (Ростові-на-Дону). У 2017 році Конгрес Нації нагородив його своєю найвидатнішою культурною відзнакою - Майстер мистецтва в літературній сфері.

ЗМІСТ

Передмова до україномовного видання (<i>Русудан Махачаивілі, Юлія Шталтовна</i>).....	5
Пролог (<i>Ігор Проценко</i>)	9

Canciones / Пісні

Hazme un sitio a tu lado.....	14
Залиш для мене місце поруч (пер. <i>Лілії Чос</i>)	15
Epigrama	16
Епіграма (пер. <i>Ганни Швець</i>)	17
Distancia	18
Відстань (пер. <i>Ганни Швець</i>)	19
A la residenta.....	20
До громадянки (пер. <i>Ірина Тимошук</i>).....	21
Una antigua sangre.....	22
Древня кров (пер. <i>Лілії Чос</i>)	23

Poemas / Поєми

Gestos de gesta / Вчинки та подвиги

López II.....	26
Лопес II (пер. <i>Ірина Тимошук</i>)	27
La historia empieza en altos.....	30
Історія починається в альтос (пер. <i>Ірина Тимошук</i>).....	31
Colegialas.....	32
Школярки (пер. <i>Марія Шамота</i>)	33

Labras a lo lejos / Слова у далечині

El exiliado	38
Вигнанець	
I (пер. <i>Лілії Чос</i>)	39
II (пер. <i>Ірина Тимошук</i>)	41
III (пер. <i>Лілії Чос</i>).....	43
Atardecer	44
Сутеніє (пер. <i>Віта Петрівна Боса</i>)	45
Julio Iglesias	46
Хуліо Іглесіас (пер. <i>Владислава Нагорна</i>)	47

Odas / Оди

Esposas.....	50
Одружений (пер. <i>Ірина Тимощук</i>).....	51
III. Desde una primavera traicionada	52
III. Від зради весняної пори (пер. <i>Ірина Тимощук</i>)	53
IV. Me iré de ti... ..	54
IV. Я залишу тебе... (пер. <i>Інна Самоїленко</i>).....	55
V. Escucho en la radio una guaranía	56
V. Я почув гуаранію по радіо (пер. <i>Ганна Швець</i>).....	57
VI. Entre ruinas de martes y feriados.....	58
VI. Серед томних вівторків... (пер. <i>Марія Шамота</i>).....	59
VII. Inútilmente tardan esta ausencia.....	60
VII. Марно сприймати цю відсутність (пер. <i>Вікторія Кайдалова</i>).....	61
VIII. Te llevaré conmigo	62
VIII. Я візьму тебе з собою (пер. <i>Катерина Воловенко</i>) ...	63
IX. Tendrás que tolerar una larga melancolía	64
IX. Ти повинен жити, долаючи меланхолію (пер. <i>Вікторія Кайдалова</i>).....	65
X. Esta casa algún día tendrá.....	66
X. Колись цей будинок... (пер. <i>Лілія Чос</i>).....	67

Cantos de esperanza / Пісні надії

Cincuenta veces cincuenta	68
П'ятдесят раз по п'ятдесят (пер. <i>Ірина Тимощук</i>)	69
Aquí tenéis mi voz	72
Це мій голос (пер. <i>Ірина Тимощук</i>)	73
II. No podrá persuadirme la muerte... ..	74
II. Я не спокушуся смерті... (пер. <i>Марія Шамота</i>)	75
IV. Lo vi venir.....	76
IV. Я бачив його, як він прямував... (пер. <i>Лілія Чос</i>)	77
Elegía a Víctor Jara	78
Елегія Віктору Харі (пер. <i>Лілія Гуленко</i>)	79
II. Me llamo Víctor Jara	80
II. Мене звати Віктор Хара (пер. <i>Ганна Томашевська</i>).....	81

III. Le quitaron los ojos	82
III. Вони позбавили його очей (пер. <i>Лілія Чос</i>).....	83
IV. No sonarán bombos ni platillos... ..	84
IV. Барабани та тарілки не будуть звучати (пер. <i>Лілія Чос</i>).....	85
V. Se puede torturar al tipo... ..	86
V. Чоловік може бути закатований... (пер. <i>Тетяна Самець</i>)... ..	87
Canto de victoria	88
Пісня перемоги (пер. <i>Ганна Швець</i>).....	89
II. Clavados en relojes.....	90
II. Ти залежиш від годинника.. (пер. <i>Лілії Гуленко</i>)	91
III. Este es un llamamiento... ..	92
III. Це мій клич до тебе... (пер. <i>Надія Літовка</i>)	93
IV. Al despuntar el día.....	94
IV. Світає... (пер. <i>Марія Шамота</i>)	95

Додатки

Epigrama	96
Епіграма (пер. <i>Ірина Тимощук</i>).....	97
Distancia	98
Дистанція (пер. <i>Ірина Тимощук</i>).....	99
Ella había pasado toda la noche en vela.....	100
Вона не спала цілу ніч	101
Julio Iglesias.....	102
Хуліо Іглесіас (пер. <i>Олена Чупригіна</i>).....	103
Me iré de ti, patria mía.....	106
Залишу тебе, моя земле... (пер. <i>Марія Шамота</i>).....	107
Inútilmente tardan esta ausencia... ..	108
Даремно вони увіковічують твою відсутність... (пер. <i>Ірина Тимощук</i>)	109
Te llevaré conmigo.....	110
Одного разу, я заберу тебе... (пер. <i>Дмитро Рябок</i>)	110
Я заберу тебе з собою... (пер. <i>Лілія Чос</i>).....	111
Elegía a Víctor Jara	112
Елегія Віктору Харі (пер. <i>Тетяна Самець</i>)	112
Canto de victoria	116

Пісня на перемогу (пер. Ірина Тимошук).....	117
II. Clavados en relojes... ..	118
II. Ти залежиш від годинника... (пер. Лілія Гуленко)	119
V. Se puede torturar al tpo... ..	120
V. Чоловік може бути закатований... (пер. Ірина Тимошук)	121
Todos.....	122
Кожен із нас. (пер. Лілія Чос).....	123
Про автора.....	124

Художнє видання

Хуан Мануель Маркос

ПОЕМИ І ПІСНІ

Збірка конкурсних перекладів поезій
українською мовою

Іспанською та українською мовами

Головний редактор
к.ф.н., доц. Ігор Проценко

Відповідальний редактор
к.ф.н., доц. Шталтовна Ю.А.

Редактор та коректор *Боса В.П.*
Дізайн та верстка *Веніамін Білявський*

За точність перекладу несе
відповідальність перекладач.

Підп. до друку 20.12.2018, відпов. ріш.
Вченої ради академії
(протокол № 6 від 28.01.2014)

Формат 60x84/16. Папір офсет. Гарнітура *Times New Roman*. Друк цифровий. Умовн. друк. листів ???.
Наклад 500 примірників.